Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL NICHOLAS EMILIOU
prezentate la 22 februarie 2024 [1]

Cauza C-339/22

BSH Hausgeräte GmbH
împotriva
Electrolux AB

[cerere de decizie preliminară formulată de Svea hovrätt (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm, Suedia)]

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Cooperarea judiciară în materie civilă – Competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială – Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 – Competența exclusivă – Procedură în ceea ce privește valabilitatea brevetelor – Articolul 24 punctul 4 – Domeniu de aplicare – Procedură în contrafacere – Nulitatea brevetelor pretins contrafăcute invocată pe cale de excepție – Consecințe asupra competenței instanței sesizate cu procedura în contrafacere – Brevet înregistrat într-un stat terț – «Efectul reflex» al articolului 24 punctul 4”

I. Introducere

1. Prezenta cerere de decizie preliminară formulată de Svea hovrätt (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm, Suedia) privește interpretarea Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [2].

2. Prin intermediul întrebărilor formulate, instanța de trimitere solicită, în primul rând, clarificări cu privire la competența instanțelor din statele membre ale Uniunii Europene, în temeiul acestui regulament, de a soluționa acțiuni privind contrafacerea brevetelor înregistrate în *alte state membre*, în special atunci când valabilitatea brevetelor pretins contrafăcute este contestată de partea adversă. Astfel cum se va explica în prezentele concluzii, asupra acestei chestiuni persistă o incertitudine semnificativă, care rezultă în special dintr-o decizie ambiguă pronunțată de Curte cu mult timp în urmă, și anume Hotărârea GAT [3]. Prezenta trimitere preliminară oferă Curții ocazia de a confirma una dintre numeroasele interpretări posibile ale acestei decizii.

[1] Limba originală: engleza.

[2] Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 (JO 2012, L 351, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles I bis”).

[3] Hotărârea din 13 iulie 2006 (C-4/03, denumită în continuare „Hotărârea GAT”, EU:C:2006:457).

3. În al doilea rând, Curtea este invitată să clarifice dacă instanțele statelor membre sunt competente să soluționeze proceduri referitoare la valabilitatea brevetelor înregistrate *în state terțe*. În această privință, Curtea va trebui să abordeze problema delicată și îndelung dezbătută dacă anumite norme ale Regulamentului Bruxelles I bis se aplică situațiilor „externe” în același mod în care se aplică conflictelor de competență „în interiorul Uniunii Europene” sau au un „efect reflex”, astfel cum se va explica în prezentele concluzii.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul internațional

4. Convenția privind eliberarea brevetelor europene, semnată la München (Germania) la 5 octombrie 1973 și intrată în vigoare la 7 octombrie 1977, în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „CBE”), instituie, după cum prevede articolul 1 din aceasta, un „drept comun al statelor contractante cu privire la eliberarea brevetelor de invenție”.

5. Articolul 2 alineatul (2) din CBE prevede că „[î]n fiecare stat contractant pentru care este eliberat, brevetul european are aceleași efecte și este supus aceluiași regim ca și un brevet național eliberat în acel stat”.

B. Regulamentul Bruxelles I bis

6. Articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis prevede că, „[s]ub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor respectivului stat membru”.

7. Articolul 24 din acest regulament, intitulat „Competența exclusivă”, prevede la punctul 4:

„Următoarele instanțe dintr-un stat membru au competență exclusivă, indiferent de domiciliul părților:

[…]

4. în ceea ce privește înregistrarea sau valabilitatea brevetelor […], indiferent dacă aspectul respectiv este invocat pe cale de acțiune sau de excepție, instanțele din statul membru pe teritoriul căruia depunerea sau înregistrarea a fost solicitată [sau] a avut loc […].

   Fără a aduce atingere competenței pe care Oficiul European de Brevete o are în conformitate cu [CBE], instanțele din fiecare stat membru au competență exclusivă în acțiunile privind înregistrarea sau valabilitatea unui brevet european acordat pentru respectivul stat membru”.

C. Dreptul suedez

8. Articolul 61 al doilea paragraf din Patentlagen (1967:837) (Legea privind brevetele) prevede că „[î]n cazul în care se introduce o acțiune în contrafacerea unui brevet, iar persoana împotriva căreia se introduce acțiunea invocă nulitatea brevetului, problema nulității poate fi examinată numai după ce a fost introdusă o acțiune în acest sens. Instanța dispune ca partea care invocă nulitatea brevetului să intenteze o astfel de acțiune într-un anumit termen”.

III. Situația de fapt, procedura națională, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

9. BSH Hausgeräte GmbH (denumită în continuare „BSH”) este titulara brevetului european EP 1 434 512 care protejează o invenție referitoare la aspiratoare, acordat pentru (și validat în consecință în) Austria, Franța, Germania, Grecia, Italia, Regatul Unit, Spania, Suedia, Turcia și Țările de Jos.

10. La 3 februarie 2020, BSH a introdus o acțiune împotriva Aktiebolaget Electrolux (denumită în continuare „Electrolux”), o societate înregistrată în Suedia, în fața Patent- och marknadsdomstolen (Tribunalul pentru Proprietate Industrială și Cauze Comerciale, Suedia). Această acțiune este întemeiată pe pretinsa încălcare de către Electrolux a brevetului EP 1 434 512 în diferitele state pentru care a fost acordat. În acest context, BSH solicită printre altele emiterea unui ordin judecătoresc prin care să se interzică Electrolux să continue utilizarea invenției brevetate în toate aceste state, precum și să se dispună repararea prejudiciului cauzat de această utilizare ilegală.

11. În memoriul său în apărare, Electrolux a solicitat ca Patent- och marknadsdomstolen (Tribunalul pentru Proprietate Industrială și Cauze Comerciale) să respingă această acțiune în măsura în care privește părțile austriacă, britanică, franceză, germană, greacă, italiană, neerlandeză, spaniolă și turcă din EP 1 434 512 (denumite în continuare „brevetele străine”). În această privință, Electrolux a invocat printre altele nulitatea brevetelor străine.

12. În plus, Electrolux a susținut că, având în vedere această excepție, instanțele suedeze nu sunt competente să judece acțiunea în contrafacere în măsura în vizează brevetele străine. În această privință, trebuie să se considere că acțiunea în contrafacere este o acțiune „în ceea ce privește […] valabilitatea brevetelor” în sensul articolului 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis și, în temeiul acestei dispoziții, instanțele din diferite state membre în care aceste brevete au fost validate sunt singurele competente să judece cauza în măsura în care vizează brevetul „lor”.

13. În replică, BSH a susținut că instanțele suedeze sunt competente să soluționeze acțiunea în contrafacere în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis, întrucât Electrolux are sediul în Suedia. Articolul 24 punctul 4 din acest regulament nu este aplicabil deoarece acțiunea în sine introdusă de BSH nu este o acțiune „în ceea ce privește […] valabilitatea brevetelor” în sensul acestei dispoziții. În plus, în temeiul articolului 61 al doilea paragraf din Patentlagen, atunci când pârâtul invocă, în cadrul unei astfel de acțiuni în contrafacere, nulitatea brevetului, instanța sesizată trebuie să dispună ca pârâtul să introducă o acțiune distinctă în acest sens în fața instanțelor competente. În speță, Electrolux ar trebui, așadar, să introducă o acțiune distinctă în declararea nulității în fața instanțelor din diferitele state pentru care au fost acordate brevetele străine. În paralel, Patent- och marknadsdomstolen (Tribunalul pentru Proprietate Industrială și Cauze Comerciale) ar putea soluționa aspectul legat de contrafacere printr-o hotărâre provizorie și ar putea apoi să suspende procedura până la pronunțarea unei hotărâri definitive în acțiunea în declararea nulității. În sfârșit, în ceea ce privește partea turcă a EP 1 434 512, BSH a susținut că articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis nu este, în orice caz, aplicabil brevetelor eliberate de state terțe și, prin urmare, nu poate avea nicio incidență asupra competenței instanțelor suedeze.

14. Prin decizia din 21 decembrie 2020, Patent- och marknadsdomstolen (Tribunalul pentru Proprietate Industrială și Cauze Comerciale) a respins acțiunea în ceea ce privește contrafacerea brevetelor străine. Deși la momentul introducerii procedurii instanțele suedeze erau competente să soluționeze acțiunea în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis,

articolul 24 punctul 4 din acest regulament a devenit aplicabil la momentul la care Electrolux a invocat excepția de nulitate în privința acestor brevete. În temeiul acestei dispoziții, instanțele din alte state sunt singurele competente să examineze problema valabilității și, întrucât acest aspect este esențial pentru soluționarea acțiunii în contrafacere introduse de BSH, instanța națională a declarat că nu este competentă să soluționeze acțiunea în ceea ce privește brevetele străine. Această instanță și-a declinat de asemenea competența în ceea ce privește brevetul turcesc, considerând că articolul 24 punctul 4 exprimă un principiu în materie de competență recunoscut la nivel internațional, potrivit căruia numai instanțele din statul care a eliberat un brevet se pot pronunța cu privire la valabilitatea acestuia.

15. Ulterior, BSH a formulat apel împotriva acestei decizii la Svea hovrätt (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm), susținând că articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis nu se aplică acțiunilor în contrafacerea brevetelor. Cu toate acestea, întrucât Electrolux invocă nulitatea pe cale de excepție, competența este împărțită: instanțele suedeze sunt competente, în temeiul articolului 4 alineatul (1), să se pronunțe asupra acțiunii în contrafacere, în timp ce problema valabilității trebuie să fie soluționată de instanțele din statele de înregistrare în temeiul articolului 24 punctul 4. Instanțele suedeze sunt de asemenea competente în ceea ce privește brevetul turcesc în temeiul articolului 4 alineatul (1) din acest regulament. Într-adevăr, competența statului în care își are domiciliul pârâtul este un principiu recunoscut în dreptul internațional. La rândul său, Electrolux a susținut că articolul 24 punctul 4 se aplică acțiunilor în contrafacere în care este invocată o excepție de nulitate. Instanțele suedeze nu au competență asupra procedurii în ansamblul său, întrucât aspectul legat de contrafacere nu poate fi disociat de cel legat de valabilitate.

16. În aceste condiții, Svea hovrätt (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 24 punctul 4 din [Regulamentul Bruxelles I bis] trebuie interpretat în sensul că noțiunea «înregistrarea sau valabilitatea brevetelor […], indiferent dacă aspectul respectiv este invocat pe cale de acțiune sau de excepție» implică faptul că o instanță națională care, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din regulamentul menționat, s-a declarat competentă să examineze un litigiu privind contrafacerea unui brevet nu mai are competența de a examina problema contrafacerii în cazul în care este invocată o excepție de nulitate a brevetului în cauză sau această dispoziție trebuie interpretată în sensul că instanța națională nu este competentă doar în ceea ce privește soluționarea excepției de nulitate?

2) Răspunsul la întrebarea 1 este influențat de aspectul că dreptul național conține dispoziții similare celor prevăzute la articolul 61 al doilea paragraf din [Patentlagen], ceea ce înseamnă că, pentru a se examina o excepție de nulitate ridicată într-o acțiune în contrafacere, pârâtul trebuie să introducă o acțiune distinctă pentru declararea nulității?

3) Articolul 24 punctul 4 din [Regulamentul Bruxelles I bis] trebuie interpretat în sensul că este aplicabil unei instanțe [dintr-un stat terț], adică, în speță, că atribuie competență exclusivă de asemenea unei instanțe din [Turcia] pentru partea din brevetul european care a fost validată în această țară?”

17. Prezenta cerere de decizie preliminară, datată 24 mai 2022, a fost depusă în aceeași zi. BSH, Electrolux, guvernul francez și Comisia Europeană au depus observații scrise, iar intervenientele au fost reprezentate în ședința care a avut loc la 22 iunie 2023.

IV. Analiză

18. Prezenta cauză privește competența instanțelor statelor membre de a soluționa acțiuni în contrafacerea brevetelor europene pretins comisă în mai multe state. Înainte de a diseca întrebările adresate Curții, considerăm oportun să oferim cititorului, care poate să nu fie familiarizat cu subtilitățile acestui domeniu complex de drept, o imagine de ansamblu asupra normelor de fond și de competență relevante.

19. În general, brevetele sunt drepturi de proprietate intelectuală acordate de state în urma procedurilor de înregistrare desfășurate de oficiile naționale de brevete, în conformitate cu cerințele de acordare a brevetelor (sau de „brevetabilitate") prevăzute în legislația lor națională. Astfel de brevete conferă titularului lor anumite drepturi exclusive asupra invenției brevetate (în esență, un monopol comercial), a căror întindere este stabilită de legislația respectivă. Întrucât, în principiu, un stat nu are decât puterea suverană de a reglementa schimburile comerciale pe teritoriul său, protecția conferită este astfel delimitată (o idee denumită în general principiul teritorialității brevetelor). Inconvenientul acestui sistem constă în faptul că o persoană care dorește să protejeze o invenție unică în mai multe state trebuie să solicite un brevet în toate aceste state, în mod individual.

20. CBE a fost adoptată pentru a oferi o soluție (parțială, după cum se va vedea) la acest inconvenient. Această convenție, semnată de 39 de părți contractante, inclusiv de statele membre și de Turcia, a instituit un sistem autonom de eliberare a așa-numitelor brevete europene printr-o procedură de înregistrare centralizată în fața Oficiului European de Brevete (denumit în continuare „OEB"), cu sediul la München [4]. În acest sens, convenția prevede printre altele cerințe uniforme în materie de brevetabilitate. OEB are sarcina de a examina cererile de brevete europene în raport cu aceste cerințe [5]. Atunci când acestea sunt îndeplinite, OEB acordă un brevet european pentru (în funcție de dorința solicitantului) una, mai multe sau toate părțile contractante [6]. În cauza principală, prin intermediul acestei proceduri, BSH a obținut EP 1 434 512, care a fost eliberat pentru mai multe state membre și pentru Turcia.

21. Acestea fiind spuse, în pofida a ceea ce pare să implice denumirea sa, un brevet european nu este un titlu unitar care asigură o protecție uniformă a invenției în cauză în statele pentru care a fost eliberat. În fapt, un „brevet european" se concretizează în esență sub forma unui ansamblu de „părți" naționale, asimilate brevetelor eliberate de statele în cauză. În consecință, acesta trebuie „validat" de către respectivele oficii de brevete din statele în cauză. Ca atare, „părțile" naționale ale unui brevet european sunt independente una față de cealaltă din punct de vedere juridic. Fiecare dintre ele conferă titularului brevetului același drept exclusiv asupra invenției brevetate

4 A se vedea articolul 1, articolul 2 alineatul (1) și articolele 10-25 din CBE. Regimul prevăzut de CBE nu face parte din dreptul Uniunii, întrucât Uniunea însăși nu este parte la această convenție.

5 A se vedea articolele 52-57 și 94-97 din CBE.

6 A se vedea articolele 3 și 79 din CBE.

ca un brevet național „obișnuit” [7] și se limitează în egală măsură la teritoriul național. În plus, în principiu [8], un brevet european poate fi revocat doar „parte” cu „parte”, revocarea unei „părți” având efect numai pe teritoriul statului corespunzător [9].

22. În consecință, atunci când o anumită invenție este protejată de un brevet european, utilizarea neautorizată a acestei invenții de către un terț poate, pe de o parte, să aducă atingere monopolului titularului brevetului în mai multe state (și anume cele pentru care a fost eliberat acest brevet). În litigiul principal, BSH acuză Electrolux tocmai de acel tip de contrafacere „multistatală” a unui brevet. Pe de altă parte, întrucât un brevet european nu este un titlu unitar, contrafacerea sa în mai multe state este considerată, din punct de vedere juridic, un ansamblu de contrafaceri naționale ale brevetului, contrafacerea fiecăreia dintre „părțile” sale fiind apreciată separat, în lumina dreptului național aplicabil [10]. Astfel, acțiunea formulată de BSH împotriva Electrolux constituie un pachet de acțiuni în contrafacere întemeiate pe diferitele „părți” ale EP 1 434 512.

23. Litigiile în materie de brevete europene, inclusiv acțiunile în contrafacere, țin, de asemenea, de competența părților contractante și a instanțelor naționale ale acestora [11]. Nici în ceea ce privește litigiile transfrontaliere CBE nu repartizează competența între aceste instanțe [12]. Această chestiune trebuie stabilită în lumina normelor de drept internațional privat aplicate de instanțele acestor părți contractante.

24. În statele membre ale Uniunii Europene, competența în ceea ce privește litigiile transfrontaliere în materie de brevete între părți private este stabilită de normele Regulamentului Bruxelles I bis [13] în cazul în care pârâtul, precum Electrolux, are domiciliul într-un astfel de stat membru.

7 A se vedea articolul 2 alineatul (2) și articolul 64 alineatul (1) din CBE.

8 Articolele 99-105 din CBE stabilesc o procedură de opoziție și de limitare prin care o persoană poate solicita în fața OEB o revocare centralizată la nivel european a unui „brevet european” în termen de nouă luni de la acordarea acestuia.

9 A se vedea articolul 138 din CBE. Subliniem că, în urma unei serii tumultuoase de dezbateri și propuneri, a fost creat un „brevet european cu efect unitar” printr-o cooperare consolidată între mai multe state membre. În temeiul Regulamentului (UE) nr. 1257/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2012 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet (JO 2012, L 361, p. 1), unui „brevet european” acordat de OEB prin procedura centralizată în temeiul CBE i se poate atribui, în anumite condiții, un „efect unitar” pentru toate statele membre participante. Un asemenea brevet conferă titularului său protecție și drepturi uniforme în toate aceste state. În plus, ca titlu unitar, acesta poate fi revocat numai în ceea ce privește toate aceste state. Noul regim a intrat în vigoare la 1 iunie 2023, însă acest aspect nu este relevant în sensul prezentei cauze. Astfel, titlul în discuție nu este un „brevet european cu efect unitar”.

10 A se vedea articolul 64 alineatul (3) din CBE și articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II) (JO 2007, L 199, p. 40).

11 În schimb, competența de soluționare a litigiilor în materie de „brevete europene cu efect unitar” a fost atribuită unei jurisdicții speciale, Curtea unică în materie de brevete [a se vedea Acordul privind Curtea unică în materie de brevete (JO 2013, C 175, p. 1)].

12 CBE cuprinde Protocolul privind competența judiciară și recunoașterea hotărârilor referitoare la dreptul la obținerea brevetului european din 5 octombrie 1973. Cu toate acestea, după cum o indică titlul său, acest protocol reglementează competența într-o materie restrânsă, și anume cererile prin care se invocă „dreptul la obținerea brevetului european” (a se vedea articolul 60 din CBE), formulate în cursul procedurii de acordare.

13 Aceste acțiuni țin de „materia civilă și comercială” în sensul articolului 1 alineatul (1) [a se vedea Hotărârea din 8 septembrie 2022, IRnova, C-399/21, denumită în continuare „Hotărârea IRnova”, EU:C:2022:648, punctul 30].

25. Regimul în materie de competență prevăzut de acest instrument (și de precursoarele sale)[14] (denumit în continuare „regimul Bruxelles”) funcționează, în ceea ce privește aceste litigii, conform dihotomiei prezentate în continuare.

26. Pe de o parte, procedurile „în ceea ce privește înregistrarea sau valabilitatea brevetelor” sunt reglementate de o normă specială, articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis, care conferă competență exclusivă instanțelor din statul membru care a acordat brevetul în cauză (denumit în continuare „statul de înregistrare”). Atunci când este în discuție înregistrarea sau valabilitatea unui brevet european, instanțele din diferite state membre pentru care a fost acordat brevetul respectiv au fiecare competență exclusivă în ceea ce privește „partea” lor națională.[15]. Această normă este obligatorie: părțile nu pot deroga de la ea prin acord[16]. În plus, în cazul în care justițiabilii sesizează instanța „greșită”, instanța respectivă este obligată, în temeiul articolului 27 din regulamentul menționat, să își decline competența din oficiu[17].

27. Pe de altă parte, toate celelalte proceduri legate de brevete sunt reglementate de normele generale ale regulamentului. În principiu, astfel de proceduri includ acțiunile în contrafacere, întrucât acestea nu sunt acțiuni „în ceea ce privește” înregistrarea sau valabilitatea brevetelor, ci acțiuni în ceea ce privește punerea în aplicare a acestora[18]. În schimb, aceste norme oferă justițiabililor o oarecare marjă de manevră în ceea ce privește instanța competentă.

28. Deși instanțele din statul de înregistrare sunt competente să soluționeze acțiunile în contrafacere în temeiul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis[19], această competență nu este *exclusivă*, ci *facultativă*. În consecință, o astfel de acțiune poate fi introdusă în fața altor instanțe. În special, titularul brevetului poate sesiza instanțele din statele membre în care este domiciliat pârâtul, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din acest regulament. În cazul unei contrafaceri „multistatale” a unui brevet european, titularul unui brevet are un interes evident în acest sens.

29. Astfel, competența instanțelor din statul membru de înregistrare, în temeiul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis, este *limitată din punct de vedere teritorial*. În conformitate cu punctul 22 de mai sus, instanțele din fiecare stat pentru care a fost acordat un

14 Regulamentul Bruxelles I bis a înlocuit Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74) (denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles I”), care a înlocuit la rândul său Convenția privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială, semnată la Bruxelles la 27 septembrie 1968 (JO 1978, L 304, p. 36, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3) (denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”). Subliniem că interpretarea dată de Curte acestor instrumente anterioare poate fi transpusă dispozițiilor echivalente ale Regulamentului Bruxelles I bis [a se vedea în special Hotărârea IRnova (punctele 29 și 37)]. În consecință, în prezentele concluzii, nu vom face distincție între aceste instrumente decât dacă este necesar.

15 Competența OEB în cadrul procedurii centralizate de revocare prevăzute în CBE (a se vedea nota de subsol 8 de mai sus) este rezervată prin articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis.

16 A se vedea articolul 25 alineatul (4) și articolul 26 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis.

17 În sfârșit, unei hotărâri pronunțate de o instanță cu încălcarea acestei norme i se poate refuza recunoașterea în alt stat membru [a se vedea articolul 45 alineatul (1) litera (e) din regulament].

18 A se vedea Hotărârea din 15 noiembrie 1983, Duijnstee (288/82, EU:C:1983:326, punctele 23-25), Hotărârea GAT (punctele 15 și 16) și Hotărârea IRnova (punctele 40 și 48). A se vedea de asemenea Raportul explicativ cu privire la Convenția de la Bruxelles, întocmit de domnul P. Jenard (JO 1979, C 59, p. 1, la p. 36, denumit în continuare „Raportul Jenard”).

19 Articolul 7 punctul 2 prevede că o persoană poate fi acționată în justiție „în materie delictuală” în fața „instanțelor de la locul unde s-a produs […] fapta prejudiciabilă”. În această privință, în primul rând, încălcarea de către un terț a drepturilor exclusive pe care un brevet le conferă titularului său constituie un „delict” în sensul acestei dispoziții. În al doilea rând, „locul unde s-a produs […] fapta prejudiciabilă” este situat pe teritoriul statului de înregistrare a brevetului contrafăcut. Astfel, întrucât drepturile care decurg dintr-un brevet nu sunt protejate decât pe teritoriul statului care l-a acordat, aceste drepturi nu pot fi încălcate decât pe teritoriul acestuia [a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 aprilie 2012, Wintersteiger (C-523/10, EU:C:2012:220, punctele 27 și 28)].

brevet european nu se pot pronunța decât în măsura în care sunt vizate „partea” lor națională și teritoriul lor național [20]. În consecință, titularul brevetului care dorește o reparație completă ar trebui să inițieze proceduri separate în toate aceste state.

30. În schimb, competența instanțelor din statul membru în care pârâtul își are domiciliul, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis, este *universală*. Astfel, aceasta se poate extinde la contrafacerea brevetului european comisă în toate statele pentru care a fost acordat [21]. Aceste instanțe pot acorda despăgubiri pentru repararea prejudiciului total suferit de titularul brevetului sau pot emite o somație prin care să interzică continuarea contrafacerii în toate aceste state. În concluzie, această dispoziție permite titularului brevetului să își consolideze toate acțiunile în contrafacere în fața unui singur for și să obțină o reparație completă din partea acestuia. În speță, BSH a utilizat tocmai această posibilitate și a introdus întreaga acțiune împotriva Electrolux în fața instanței competente în materie de brevete din Suedia, unde Electrolux își are sediul.

31. În acest context, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aspectul dacă o astfel de consolidare este, de fapt, posibilă în litigiul principal și, în caz afirmativ, în ce măsură. Aceste îndoieli izvorăsc din împrejurarea că Electrolux a invocat în apărare împotriva cererilor formulate de BSH nulitatea diferitelor „părți” ale EP 1 434 512 pe care se întemeiază aceste cereri [22]. Având în vedere această excepție, instanța de trimitere se întreabă dacă și în ce măsură articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis se aplică și „prevalează” asupra articolului 4 alineatul (1) din acesta. În temeiul articolului 24 punctul 4, aceste instanțe ar avea competență exclusivă numai în ceea ce privește „partea” suedeză, în timp ce alte instanțe ar avea competență exclusivă în ceea ce privește „părțile” străine. Consolidarea procedurilor în fața unui singur for nu ar fi posibilă și, în schimb, fragmentarea lor ar fi inevitabilă.

32. Mai precis, prima și a doua întrebare adresate de instanța de trimitere, care trebuie analizate împreună, privesc aspectul dacă o acțiune în contrafacere intră în domeniul de aplicare al articolului 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis atunci când, în apărare, este ridicată o excepție privind valabilitatea brevetelor vizate de acțiune. În cazul unui răspuns afirmativ, instanța menționată ridică problema dacă, în speță, această dispoziție o privează de competența (în măsura în care sunt vizate „părțile” străine ale EP 1 434 512) de a soluționa acțiunea în contrafacere în general sau numai în ceea ce privește aspectul legat de valabilitate. Vom examina acest aspect în secțiunea A din prezentele concluzii.

33. Presupunând că Curtea va răspunde la primele două întrebări în sensul că articolul 24 punctul 4 este relevant într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, a treia întrebare privește aspectul dacă această dispoziție se aplică și în ceea ce privește valabilitatea „părții” turce a EP 1 434 512. Vom examina această întrebare în secțiunea B din prezentele concluzii.

[20] A se vedea prin analogie Hotărârea din 22 ianuarie 2015, Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28, punctele 36 și 37 și jurisprudența citată).

[21] A se vedea Concluziile avocatului general Jääskinen prezentate în cauza Pinckney (C-170/12, EU:C:2013:400, punctul 46).

[22] Cu excepția, se pare, a părții suedeze.

A. Cu privire la domeniul de aplicare material al articolului 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis (prima și a doua întrebare preliminară)

34. Astfel cum s-a arătat mai sus, domeniul de aplicare al articolului 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis pare a fi clar. Potrivit acestei dispoziții, competența exclusivă a instanțelor din statul de înregistrare include numai procedurile „în ceea ce privește valabilitatea brevetelor”, iar nu procedurile „în ceea ce privește” alte aspecte legate de brevete, inclusiv contrafacerea.

35. În realitate, sub acești termeni se ascunde o ambiguitate. Această dihotomie este uneori neclară în practică. Astfel, deși valabilitatea brevetelor poate face obiectul unor *acțiuni* specifice (în revocare sau în declararea nulității), nulitatea unui brevet poate fi invocată și *pe cale de excepție* în cadrul, în special, al acțiunilor în contrafacere. Procedând astfel, pretinsul autor al contrafacerii urmărește să obțină respingerea acestor cereri prin vicierea titlului pe care acestea se întemeiază [23]. Electrolux a invocat o astfel de excepție în litigiul principal.

36. Competența exclusivă a instanțelor statului de înregistrare în ceea ce privește prima categorie de acțiuni a fost întotdeauna certă. În schimb, aspectul dacă și în ce măsură acestea sunt competente și în cel de al doilea scenariu face obiectul unei dezbateri îndelungate.

37. Încă de la începutul anilor ’90, când titularii de brevete au început să facă uz de posibilitățile de consolidare a acțiunilor în contrafacere în temeiul normelor generale ale regimului Bruxelles, instanțele statelor membre s-au confruntat cu această problemă. Formularea inițială a normei controversate referitoare la competența exclusivă, astfel cum era prevăzută (la vremea respectivă) la articolul 16 alineatul (4) din Convenția de la Bruxelles, nu a oferit orientări în această privință. Instanțele respective au urmat trei abordări principale:

– în primul rând, unele instanțe, în special din Germania, au considerat că norma de competență exclusivă în cauză nu se aplică atunci când nulitatea este invocată pe cale de excepție în cadrul acțiunilor în contrafacere. Instanțele din afara statului de înregistrare ar putea, în temeiul normelor generale ale convenției, să judece astfel de proceduri și, în acest context, să se pronunțe asupra valabilității brevetului (brevetelor) în cauză;

– în al doilea rând, alte instanțe, în special din Regatul Unit, au considerat că, atunci când este invocată o excepție de nulitate, acțiunea în contrafacere devine o acțiune „în ceea ce privește valabilitatea brevetelor” și, prin urmare, intră în competența exclusivă a instanțelor din statul membru (statele membre) de înregistrare;

– în al treilea rând, potrivit unui ultim grup de instanțe, inclusiv celor din Țările de Jos, norma controversată se aplică atunci când nulitatea este invocată pe cale de excepție în cadrul unei acțiuni în contrafacere, dar într-un mod oarecum sofisticat: numai aspectul legat de valabilitate este de competența exclusivă a instanțelor din statul de înregistrare, în timp ce alte instanțe ar putea soluționa aspectul legat de contrafacere [24].

[23] A se vedea Hotărârea GAT (punctul 17). În cadrul unei acțiuni în contrafacere, pârâtul poate, de asemenea, să introducă o cerere reconvențională în declararea nulității, care nu constituie o simplă excepție, ci o cerere independentă. Pretinsul autor al contrafacerii nu solicită pur și simplu respingerea acțiunii în contrafacere, ci pronunțarea unei hotărâri distincte cu privire la valabilitatea brevetului în cauză. Astfel, este vorba despre o acțiune în declararea nulității, introdusă în timpul judecării acțiunii în contrafacere. Astfel, aceasta se încadrează în prima categorie.

[24] A se vedea, pentru trimiteri la jurisprudența instanțelor din diferite state membre, Fawcett, J.J., și Torremans, P., *Intellectual Property and Private International Law*, Oxford Private International Law Series, ediția a 2-a, punctele 7.22-7.26.

38. În anul 2006, Curtea s-a angajat și ea în această dezbatere în Hotărârea GAT. În special, această cauză nu privea în sine o acțiune în contrafacere. Ea privea o acțiune prin care o societate a solicitat instanțelor germane să declare că *nu* a încălcat două brevete franceze deținute de o societate germană (o „declarație negativă”), printre altele pentru motivul că aceste brevete erau lipsite de valabilitate. Aceste instanțe au considerat că articolul 16 alineatul (4) din Convenția de la Bruxelles ar putea fi relevant și au adresat Curții o întrebare în această privință. Cu toate acestea, Curtea nu a oferit un răspuns adaptat situației de fapt specifice, statuând, în schimb, în termeni generali, că norma de competență exclusivă prevăzută (la acel moment) de această dispoziție „se referă la toate procedurile referitoare la […] valabilitatea unui brevet, indiferent dacă problema este ridicată pe calea unei acțiuni sau a unei excepții” [25]. Contrar celor susținute de BSH, acest răspuns este suficient de general pentru a acoperi printre altele ipoteza unei acțiuni în contrafacere în cadrul căreia a fost invocată o excepție de nulitate. Referirea la „pe calea unei excepții” a fost adăugată în mod evident în acest sens [26].

39. Câțiva ani mai târziu, legiuitorul a codificat Hotărârea GAT la articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis, precizând, în textul acestei dispoziții, că competența exclusivă a instanțelor din statul de înregistrare include procedurile privind valabilitatea brevetelor „indiferent dacă aspectul respectiv este invocat pe cale de acțiune sau de excepție”.

40. Ne limităm la a preciza că aspectul în discuție nu a fost însă clarificat. De fapt, răspunsul oferit în Hotărârea GAT [și în prezent la articolul 24 punctul 4] la aspectul discutat în prezenta secțiune a dat naștere și mai multor semne de întrebare. Astfel, deși acest răspuns a dat o lovitură fatală nejustificată primei abordări enunțate mai sus (1), Curtea (și legiuitorul Uniunii) a lăsat instanțele naționale și justițiabilii să dezbată dacă cea de a doua sau cea de a treia abordare este în schimb corectă (2).

1. Abordarea nejustificată în Hotărârea GAT

41. În general, atunci când o singură procedură privește două aspecte distincte (precum, în speță, contrafacerea și valabilitatea), care intră în domeniul de aplicare al normelor de competență ce se exclud reciproc (în speță, normele generale în ceea ce privește contrafacerea și articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis în ceea ce privește valabilitatea brevetului), Curtea urmează câteva principii pragmatice pentru a stabili instanța competentă (instanțele competente) să se pronunțe asupra acestora.

42. În primul rând, pentru a stabili ce norme de competență se aplică, o astfel de procedură trebuie calificată în funcție de obiectul principal (sau de „obiect”) al acțiunii introduse de reclamant, iar orice chestiune preliminară (sau incidentă) care ar putea fi invocată în alt mod, în special pe cale de excepție, ar trebui înlăturată [27].

[25] A se vedea Hotărârea GAT (punctul 31 și dispozitivul). Sau, altfel spus, că aceasta se aplică „oricare ar fi cadrul procedural în care [această problemă] este repusă în discuție, pe cale de acțiune sau pe cale de excepție” (a se vedea punctul 25 din hotărârea menționată).

[26] În plus, ipoteza unei acțiuni în contrafacere în care nulitatea este invocată pe cale de excepție a fost luată în considerare în mod expres de Curte în mai multe părți ale raționamentului său [a se vedea Hotărârea GAT (punctele 17 și 26)].

[27] A se vedea printre altele Hotărârea din 8 mai 2003, Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, punctele 25 și 26), Hotărârea din 12 mai 2011, Berliner Verkehrsbetriebe (C-144/10, denumită în continuare „Hotărârea BVG”, EU:C:2011:300, punctele 37 și 38), și Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Schmidt (C-417/15, EU:C:2016:881, punctul 25).

43. În al doilea rând, forul desemnat prin normele de competență aplicabile este competent să soluționeze întreaga procedură, și anume nu numai acțiunea, ci și excepția, chiar dacă aceasta din urmă privește un aspect care, în mod obișnuit, trebuie soluționat de o altă instanță [28]. Astfel, din punct de vedere procedural, o asemenea excepție face parte integrantă din acțiune și, în mod logic, urmează tratamentul jurisdicțional aplicat acesteia din urmă.

44. În cazul în care Curtea ar fi urmat aceste principii în Hotărârea GAT, ar fi adoptat prima abordare menționată la punctul 37 de mai sus. Astfel, în ceea ce privește o procedură în contrafacere în cadrul căreia a fost invocată o excepție de nulitate, obiectul principal (sau „obiectul") al acțiunii este pur și simplu contrafacerea. În schimb, aspectul legat de valabilitate este un exemplu clasic de chestiune prealabilă. Din moment ce un brevet care nu este valabil nu poate fi contrafăcut, instanța va trebui mai întâi să stabilească valabilitatea titlului pe care se întemeiază reclamantul, pentru a soluționa apoi problema principală dacă actele pârâtului aduc atingere drepturilor conferite de titlul în discuție. Potrivit acestor principii, o astfel de acțiune ar fi trebuit să fie reglementată, având în vedere acest obiect și independent de această excepție, de normele generale prevăzute (la acel moment) de Convenția de la Bruxelles. În plus, instanțele desemnate ca fiind competente să soluționeze acțiunea în contrafacere în temeiul acestor norme generale, în special instanțele din statul membru pe teritoriul căruia își are domiciliul pârâtul, ar fi trebuit de asemenea să fie competente să soluționeze această excepție.

45. În mod evident, Curtea nu a procedat astfel în Hotărârea GAT. În schimb, aceasta a apreciat că norma de competență exclusivă „în ceea ce privește […] valabilitatea brevetelor" se aplică și în cazul acțiunilor în care acest aspect este invocat pur și simplu pe cale de excepție. Procedând astfel, Curtea a reținut o interpretare care este, potrivit cunoștințelor noastre, unică în cadrul regimului Bruxelles. De fapt, această soluție se îndepărtează chiar de soluțiile adoptate de Curte, până în prezent, în temeiul celorlalte norme de competență exclusivă prevăzute (acum) la articolul 24 din Regulamentul Bruxelles I bis. În conformitate cu principiile prezentate mai sus, Curtea consideră că celelalte norme în discuție se aplică atunci când un aspect menționat în cuprinsul acestora constituie doar obiectul acțiunii [29]. În mai multe versiuni lingvistice ale regulamentului (dar, din păcate, nu în toate), această abordare decurge chiar din textul dispoziției respective [30]. În plus, în Hotărârea BVG, pronunțată la câțiva ani după pronunțarea Hotărârii GAT, Curtea a considerat că norma de competență exclusivă pentru procedurile privind valabilitatea societăților sau a deciziilor organelor acestora [prevăzută în prezent la articolul 24 alineatul (2) din regulamentul menționat] nu se aplică procedurilor în care un astfel de aspect este invocat numai pe cale de excepție [31].

46. Implicațiile exacte ale interpretării adoptate în Hotărârea GAT sunt incerte, astfel cum s-a menționat mai sus, și vor fi discutate în secțiunea 2 de mai jos. În scopul prezentei cauze, contrar celor susținute de BSH, ceea ce este cert este că, în cazul în care o acțiune în contrafacere este

28 A se vedea în acest sens Hotărârea din 9 noiembrie 1978, Meeth (23/78, EU:C:1978:198, punctele 7-9), și Hotărârea din 13 iulie 1995, Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:239, punctele 13-16). A se vedea de asemenea Hartley, T., *Civil Jurisdiction and Judgements in Europe*, Oxford University Press, Oxford, 2017, punctul 9.39.

29 A se vedea printre altele Hotărârea din 3 octombrie 2013, Schneider (C-386/12, EU:C:2013:633, punctul 29), Hotărârea din 23 octombrie 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, punctele 40 și 41), și Hotărârea din 10 iulie 2019, Reitbauer ș.a. (C-722/17, EU:C:2019:577, punctul 44). A se vedea de asemenea Raportul Jenard, p. 34 și 39, precum și Gothot, P. și Holleaux, D., *La Convention de Bruxelles du 27 septembre 1968: compétence judiciaire et effets des jugements dans la CEE*, Paris, Jupiter, 1985, p. 83, punctul 141.

30 Unele versiuni, precum cea în limba germană, indică faptul că normele de competență exclusivă se aplică procedurilor care au ca „obiect" un aspect menționat în acestea. Alte versiuni utilizează termeni mai vagi.

31 A se vedea Hotărârea BVG (punctele 37 și 47).

introdusă în afara statului membru de înregistrare și se invocă o excepție de nulitate, instanțele respective nu au dreptul să se pronunțe cu privire la valabilitatea brevetelor în cauză ca o chestiune preliminară.

47. Acestea fiind spuse, din păcate, în opinia noastră, raționamentul destul de succint al Curții din Hotărârea GAT nu oferă o justificare convingătoare pentru această soluție.

48. Primul argument invocat de Curte se referă la „poziția [acestei norme de competență exclusivă] în cadrul sistemului [Convenției de la Bruxelles]" (și anume, supremația acesteia asupra normelor generale de competență) și la „caracterul obligatoriu" al acesteia [32]. Acest argument nu ne convinge [33]. De fapt, aceste elemente susțin mai curând interpretarea contrară.

49. Normele privind competența exclusivă constituie *excepții* în cadrul regimului Bruxelles. Ca atare, acestea trebuie să facă obiectul unei interpretări *stricte* [34]. Astfel, se consideră că ele nu se aplică decât în cazul „câtorva situații bine definite" [35]. În plus, astfel cum a statuat Curtea în Hotărârea BVG, o interpretare strictă a acestor norme „se impune cu atât mai mult" tocmai pentru că acestea au prioritate față de normele generale și sunt obligatorii [36]. În cazul în care se aplică articolul 24 punctul 4, reclamanții sunt privați de posibilitatea de alegere a forului, pe care ar avea-o în caz contrar, și aceasta poate conduce la acționarea în justiție a pârâților în afara statului membru în care se află domiciliul lor, unde aceștia s-ar afla, de obicei, într-o poziție mai bună pentru a se apăra.

50. În schimb, interpretarea reținută de Curte în Hotărârea GAT nu poate fi calificată decât ca fiind „largă" [37]. Desigur, valabilitatea brevetelor este, în sine, o chestiune „bine definită". Cu toate acestea, ea poate fi invocată în cadrul unei serii „nedefinite" de proceduri referitoare la alte aspecte [38].

51. Celelalte două motive invocate de Curte în Hotărârea GAT se referă la obiectivul general al securității juridice urmărit de regimul Bruxelles [39]. În esență, Curtea a explicat că, în cazul în care norma controversată privind competența exclusivă nu se aplică atunci când aspectul valabilității brevetelor este invocat pe cale de excepție în cadrul unei acțiuni în contrafacere (și așa mai departe), iar instanțele din afara statului de înregistrare, sesizate cu o astfel de acțiune, ar avea dreptul să se pronunțe cu titlu preliminar asupra acestui aspect, aceasta „ar avea ca efect multiplicarea" numărului de instanțe care s-ar putea pronunța cu privire la acest aspect. Acest

32 Hotărârea GAT (punctele 24, 26 și 27).

33 Împrejurarea că norma controversată privind competența exclusivă este „obligatorie" nu furnizează nicio indicație *a priori* cu privire la domeniul său de aplicare sau cu privire la motivul pentru care aceasta ar trebui să se aplice în cadrul oricărei proceduri în care se dezbate valabilitatea brevetelor, chiar și doar ca o simplă chestiune preliminară. Argumentul Curții potrivit căruia, în caz contrar, „un *reclamant* ar putea, pur și simplu prin modul în care își formulează cererile, să eludeze […] [această] normă de competență" [Hotărârea GAT, punctul 27 (sublinierea noastră)] prezintă relevanță numai în raport cu situația de fapt specifică din Hotărârea GAT. Prin acesta nu se poate explica motivul pentru care această normă ar trebui să se aplice chiar și în cazul în care *pârâtul* invocă nulitatea, de exemplu în cadrul unei acțiuni în contrafacere.

34 A se vedea printre altele Hotărârea IRnova (punctul 39 și jurisprudența citată).

35 A se vedea considerentul (15) al Regulamentului Bruxelles I bis.

36 A se vedea Hotărârea BVG (punctul 32).

37 Hotărârea din 12 iulie 2012, Solvay (C-616/10, EU:C:2012:445, punctul 47).

38 În afara acțiunilor în contrafacere, excepția de nulitate poate fi invocată, de exemplu, în cadrul unei acțiuni pentru neplata redevenței prevăzute într-un contract de licență.

39 A se vedea considerentul (15) al Regulamentului Bruxelles I bis, precum și printre altele Hotărârea din 9 decembrie 2021, HRVATSKE ŠUME (C-242/20, EU:C:2021:985, punctul 30).

lucru, la rândul său, ar „aduce atingere previzibilității normelor de competență” și ar „multiplica riscul unor decizii contradictorii” în materie, toate acestea aducând atingere securității juridice [40].

52. Nu suntem convinși nici de acest argument. Dacă luăm în considerare „imaginea în ansamblu”, aceste elemente susțin din nou mai curând interpretarea contrară. Desigur, pe de o parte, soluția din Hotărârea GAT împiedică ca diferite instanțe să adopte opinii contradictorii cu privire la valabilitatea unui brevet. Din această perspectivă, ea contribuie la securitatea juridică. Cu toate acestea, pe de altă parte, Hotărârea GAT are potențialul de a face ca funcționarea regimului Bruxelles, în ceea ce privește acțiunile în contrafacere, să devină nesigură pentru titularii de brevete.

53. În timp ce acest regim permite în mod normal titularului unui brevet să introducă o astfel de acțiune în afara statului de înregistrare, *inter alia* în fața instanțelor din statul membru al pârâtului, soluția din Hotărârea GAT creează nesiguranță cu privire la aspectul dacă aceste instanțe ar fi în măsură să ofere o reparație a contrafacerii sau, cel puțin, dacă pot să facă acest lucru într-un termen rezonabil. Astfel, în cazul în care o excepție de nulitate ar fi invocată de pretinsul autor al contrafacerii într-un anumit stadiu al procedurii, aceste instanțe nu ar fi în măsură să se pronunțe pur și simplu cu privire la excepția respectivă și să continue judecarea cauzei, ci, în funcție de modul în care trebuie interpretată această soluție, fie și-ar pierde competența și ar trebui să respingă acțiunea, fie ar trebui să suspende procedura până când instanțele din statele membre de înregistrare se vor fi pronunțat cu privire la valabilitatea brevetului (a se vedea în continuare secțiunea 2 de mai jos).

54. Indiferent de interpretarea corectă, Hotărârea GAT face ca consolidarea acțiunilor în contrafacere referitoare la diferitele „părți” ale unui brevet european în fața acestor instanțe să devină o opțiune neatractivă. Aceasta încurajează titularii de brevete să inițieze o procedură separată în diferitele state de înregistrare a acestor „părți”, întrucât, cel puțin, astfel este cert că instanțele din aceste state sunt competente să se pronunțe atât cu privire la contrafacere, cât și cu privire la valabilitatea „părții lor” (astfel cum s-a explicat la punctele 26, 28 și 29 de mai sus). Aceasta creează, la rândul său, un risc ca diferite instanțe să adopte puncte de vedere contradictorii cu privire la aceeași acțiune în contrafacere.

55. O astfel de incertitudine și/sau complexitate în ceea ce privește punerea în aplicare a brevetelor este cu atât mai de nedorit cu cât proprietatea intelectuală este protejată ca drept fundamental printre altele la articolul 17 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”). În temeiul acestei dispoziții, titularii de brevete beneficiază de un „nivel ridicat” de protecție a drepturilor lor de proprietate intelectuală în Uniunea Europeană. Posibilitatea de a introduce o acțiune civilă rapidă și de a obține o măsură reparatorie în caz de încălcare este esențială în acest sens. Acest lucru este impus și de dreptul fundamental la o cale de atac efectivă, garantat la articolul 47 din cartă. În acest sens, amintim că articolul 41 alineatul (2) din Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală (denumit în continuare „Acordul TRIPS”) [41] prevede că „procedurile privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală […] nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună […] întârzieri nejustificate”. Acest lucru privește, în opinia noastră, și funcționarea normelor relevante de competență internațională.

[40] Hotărârea GAT (punctele 28 și 29).

[41] Acord care constituie Anexa 1C la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), semnat la Marrakech la 15 aprilie 1994 și aprobat prin Decizia 94/800/CE a Consiliului din 22 decembrie 1994 privind încheierea, în numele Comunității Europene, referitor la domeniile de competența sa, a acordurilor obținute în cadrul negocierilor comerciale multilaterale din Runda Uruguay (1986-1994) (JO 1994, L 336, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 3).

56. În orice caz, potrivit jurisprudenței constante a Curții referitoare la interpretarea normelor de competență exclusivă în cadrul regimului Bruxelles [42], singura întrebare la care Curtea trebuia să răspundă în Hotărârea GAT (dar pe care nu a abordat-o) a fost aceea dacă obiectivul specific urmărit de norma controversată de competență exclusivă „impunea" ca această normă să se aplice și în cazul unei acțiuni în contrafacere în care a fost invocată o excepție de nulitate. În opinia noastră, răspunsul este negativ.

57. De la bun început, am dori să înlăturăm o anumită confuzie în ceea ce privește acest obiectiv. Explicația furnizată în mod obișnuit de Curte în această privință (și menționată „în trecere" de Curte în Hotărârea GAT) este aceea că norma în cauză urmărește un obiectiv de bună administrare a justiției. În opinia sa, instanțele din statul de înregistrare sunt „cel mai bine plasate" să soluționeze proceduri în ceea ce privește înregistrarea sau valabilitatea brevetelor, având în vedere „legătura de proximitate materială și juridică" care există între o astfel de procedură și statul respectiv [43]. Totuși, în opinia noastră, nu aceasta este adevărata rațiune de a fi a acestei norme.

58. Desigur, astfel cum s-a arătat la punctele 19 și 21 din prezentele concluzii, un brevet este reglementat de dreptul statului de înregistrare. Argumentul potrivit căruia, de exemplu, o instanță germană este „cel mai bine plasată" să aplice dreptul german al brevetelor (datorită limbii, a cunoașterii dreptului respectiv etc.) [44] prezintă o oarecare relevanță. În plus, întrucât un brevet este protejat numai în statul de înregistrare, există de obicei o proximitate factuală între litigiile privind brevetul respectiv și teritoriul statului de înregistrare.

59. Totuși, aceste considerații explică numai motivul pentru care instanțele din statul de înregistrare pot soluționa astfel de litigii. Acestea justifică, de exemplu, motivul pentru care aceste instanțe au, în temeiul regimului Bruxelles, competența de a soluționa acțiuni în contrafacere privind teritoriul lor [45]. În schimb, astfel de considerații nu indică motivul pentru care, în ceea ce privește procedurile referitoare la înregistrarea sau la valabilitatea brevetelor, aceste instanțe ar trebui să fie competente, *cu excluderea tuturor celorlalte instanțe* [46]. În special, dreptul brevetelor din statul de înregistrare nu este atât de unic încât numai instanțele din acest stat să aibă capacitatea de a-l înțelege [47]. Deși poate fi mai dificil pentru instanțele unui alt stat membru să facă acest lucru, ele sunt perfect capabile să aplice un astfel de drept străin. A insinua contrariul ar însemna să se pună în discuție înseși fundamentele regimului Bruxelles (și întregul domeniu de drept internațional privat) [48].

42 A se vedea printre altele Hotărârea din 5 octombrie 2017, Hanssen Beleggingen (C-341/16, EU:C:2017:738, punctul 32 și jurisprudența citată).

43 A se vedea printre altele Hotărârea IRnova (punctele 36 și 40).

44 A se vedea în acest sens Hotărârea GAT (punctul 22).

45 Astfel, în pofida a ceea ce a sugerat Curtea la punctul 48 din Hotărârea IRnova, această „legătură de proximitate materială sau juridică" există și în ceea ce privește acțiunile în contrafacere. Contrafacerea unui brevet se stabilește, de asemenea, în funcție de dreptul statului de înregistrare. Proximitatea factuală dintre litigiu și teritoriul acestui stat este de asemenea prezentă (a se vedea punctele 22 și 28 de mai sus). Pentru aceste motive, în jurisprudența sa referitoare la articolul 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis, Curtea a statuat că instanțele din acest stat sunt de asemenea „cel mai bine plasate" pentru a soluționa o astfel de procedură (a se vedea în special Hotărârea din 19 aprilie 2012, Wintersteiger, C-523/10, EU:C:2012:220, punctele 27 și 28).

46 A se vedea Usunier, L., *Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale. – Compétence. – Règles de compétence exclusives. – Article 24 du règlement (UE) nº 1215/2012*, JurisClasseur Droit international, Fasc. 584-160, 2015, punctul 3.

47 Dimpotrivă. Legislațiile statelor membre în materie de brevete au fost armonizate prin mai multe tratate internaționale, în special prin Acordul TRIPS. În plus, în ceea ce privește litigiile referitoare la valabilitatea brevetelor europene, amintim că cerințele privind brevetarea (care se află în centrul unor astfel de litigii) sunt prevăzute în CBE. Astfel, acestea sunt identice în toate legislațiile naționale ale părților contractante.

48 În orice caz, chiar dacă buna administrare a justiției ar fi obiectivul urmărit de articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis, acest obiectiv nu ar putea „impune" soluția din Hotărârea GAT, întrucât poate conduce la o administrare *necorespunzătoare* a justiției în ceea ce privește acțiunile în contrafacere (a se vedea punctele 53 și 54 de mai sus).

60. Adevărata rațiune de a fi a normei controversate constă în faptul că, astfel cum se afirmă în Raportul Jenard, „acordarea unui […] brevet constituie o exercitare a suveranității naționale”[49]. Astfel, singura justificare imperioasă pentru a prevedea o astfel de normă de competență *exclusivă* este rolul jucat (în mod tradițional) de autoritățile statului în acordarea unor astfel de drepturi de proprietate intelectuală, menționat la punctul 19 de mai sus[50], în special situația de fapt în care administrațiile naționale sunt însărcinate să examineze cererile de brevet, să acorde brevetele în cazul în care sunt îndeplinite cerințele relevante și să înregistreze brevetele în consecință. Cu toate acestea, în opinia noastră, soluția din Hotărârea GAT nu a fost „impusă” nici de această considerație.

61. Astfel, pe de o parte, procedurile care au *ca obiect* înregistrarea sau valabilitatea brevetelor pun în discuție, prin însăși natura lor, funcționarea administrației statului de înregistrare[51]. De esența litigiului este dacă autoritatea de stat relevantă (oficiul de brevete) „și-a îndeplinit sarcinile” în mod corect. Prin intermediul unei acțiuni în revocare, în special, un reclamant solicită în esență instanței să verifice dacă această autoritate a fost îndreptățită, în primul rând, să acorde brevetul și, în caz contrar, să declare nulitatea brevetului ca măsură de reparație. O astfel de declarație are, prin natura sa, efect *erga omnes* și poate fi invocată ca atare împotriva autorității în cauză. Hotărârea pronunțată de instanță poate chiar să o oblige pe aceasta din urmă să își rectifice registrele în consecință. În mod evident, astfel de hotărâri ar trebui să fie pronunțate numai de instanțele din statul de înregistrare. În acest caz, se aplică deferența față de suveranitatea statelor. Statele ar considera inacceptabil ca acțiunile autorităților lor să fie sancționate de instanțele unui stat străin și ca acestea din urmă să le dea instrucțiuni cu privire la modul de gestionare a registrelor lor naționale[52].

62. Pe de altă parte, procedura în contrafacere în special nu pune în discuție funcționarea administrației statului de înregistrare, nici chiar atunci când nulitatea brevetului pretins contrafăcut este invocată pe cale de excepție. În acest caz, aspectul respectiv este examinat de instanță ca o chestiune preliminară, dar numai în scopul soluționării problemei privind contrafacerea. Singura consecință care poate urma este respingerea acțiunii în contrafacere. O astfel de hotărâre privește interesele private ale justițiabililor și, prin urmare, produce în general numai efecte *inter partes*[53]. Aceasta nu poate aduce atingere suveranității statului de înmatriculare, deoarece nu are niciun efect asupra administrației sale și nici nu pretinde că are un astfel de efect. Valabilitatea brevetului din punct de vedere juridic nu este afectată. Nicio instrucțiune nu este adresată acestei administrații de către o instanță a unui alt stat suveran.

[49] Raportul Jenard, p. 36.

[50] Aspect care a fost remarcat, dar care nu a fost dezbătut de Curte în Hotărârea GAT (punctul 23).

[51] Această explicație, deși valabilă în ceea ce privește brevetele naționale „obișnuite”, este mai puțin convingătoare în ceea ce privește brevetele europene. Amintim că aceste brevete sunt acordate de OEB, intervenția administrațiilor naționale în acest proces fiind limitată la cerința formală de „validare” în statele lor respective.

[52] A se vedea *inter alia* Gothot, P., and Holleaux, D., *op. cit.*, p. 88 și 89, punctul 155, Treppoz, E., 'Répertoire de droit international – Contrefaçon', Dalloz, punctele 5, 9, 10, 11 și 30, Fawcett, J.J., și Torremans, P., *op. cit.*, p. 19, Gaudemet-Tallon, H., și Ancel, M.-E., *Compétence et exécution des jugements en Europe: matières civile et commerciale: règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1988 et 2007)*, LGDJ, Paris, ediția a 6-a, 2018, p. 162, punctul 120, și Usunier, L., *op. cit.*, punctele 3 și 63.

[53] Argumentul Curții din Hotărârea GAT (punctul 30) potrivit căruia, în baza anumitor norme de procedură naționale, constatarea nulității cuprinsă într-o hotărâre privind o acțiune în contrafacere are un efect declarativ, *erga omnes*, iar interpretarea articolului 16 alineatul (4) din Convenția de la Bruxelles nu ar putea varia în funcție de efectul unei astfel de hotărâri în temeiul dreptului național este eronat. În schimb, Curtea ar fi putut foarte bine (și în mod legitim) să decidă că o normă de drept procedural care conferă un efect *erga omnes* constatărilor privind valabilitatea efectuate în hotărârile privind contrafacerea trebuie lăsată neaplicată, pentru motivul că aplicarea sa aduce atingere efectului util al articolului 16 alineatul (4) (a se vedea Hotărârea din 15 mai 1990, Hagen, C-365/88, EU:C:1990:203, punctele 17 și 20).

2. Interpretarea corectă a Hotărârii GAT

63. Pentru toate aceste motive, soluția din Hotărârea GAT este, în opinia noastră (și potrivit majorității doctrinei pe care am consultat-o)[54], o soluție nefericită. În cazul în care soluția enunțată în cuprinsul acesteia s-ar fi bazat numai pe această hotărâre, am fi recomandat Curții să o anuleze și să declare, în schimb, că normele de competență exclusivă în ceea ce privește procedurile referitoare la valabilitatea brevetului nu se aplică în cazul în care se invocă o excepție de nulitate în cadrul unei acțiuni în contrafacere, în măsura în care hotărârea pronunțată de instanța sesizată ar produce doar efecte *inter partes*[55].

64. Cu toate acestea, astfel cum s-a arătat mai sus, legiuitorul Uniunii a codificat această hotărâre la articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis[56]. Astfel, în stadiul actual al dreptului Uniunii, Curtea este „blocată” în soluția pe care a adoptat-o inițial. La invitația instanței de trimitere, Curtea este lăsată să aleagă între două interpretări posibile ale Hotărârii GAT (și ale codificării acesteia), care corespund celei de a doua și, respectiv, celei de a treia abordări enumerate la punctul 36 de mai sus.

65. Potrivit primei interpretări, susținută de Electrolux, pe care o vom califica drept „largă”, în cazul în care nulitatea este invocată pe cale de excepție în cadrul unei acțiuni în contrafacere, instanțele din statul membru de înregistrare sunt (sau devin) exclusiv competente în temeiul articolului 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis să soluționeze acțiunea respectivă. Orice altă instanță trebuie să își decline competența în temeiul articolului 27 din acest regulament.

66. Potrivit celei de a doua interpretări, susținută de Comisie și pe care o vom califica drept „restrânsă”, atunci când nulitatea este invocată pe cale de excepție în cadrul unei acțiuni în contrafacere, instanțele din statul membru de înregistrare au competență exclusivă, în temeiul articolului 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis, să se pronunțe *numai* asupra valabilității. Alte instanțe ar putea să aibă (sau să își păstreze) competența, în temeiul normelor generale ale acestui regulament, de a soluționa problema contrafacerii.

67. În stadiul actual al dreptului Uniunii, acesta nu oferă indicații clare cu privire la interpretarea care ar trebui considerată corectă. În primul rând, deși, astfel cum susține Electrolux, interpretarea „largă” a dispozitivului Hotărârii GAT și a modului de redactare a articolului 24

54 A se vedea *inter alia* Szychowska, K., „Quelques observations sous les arrêts de la Cour de justice dans les affaires C-4/03 *GAT* et C-539/03 *Roche*”, *Revue de Droit Commercial Belge*, No 5, 2007, Kur, A., „A farewell to cross-border injunctions? The ECJ decisions GAT v. LuK and Roche Nedertland v. Primus and Goldenberg”, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, vol. 37, 2006, p. 844, Treppoz, E., *op. cit.*, și Ancel, M.-E., „Brevet – L'arrêt GAT: une occasion manquée pour la défence de la propriété intellectuelle en Europe”, *Communication Commerce électronique*, 2007, no 5, étude 10.

55 A se vedea European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property, *Draft Principles for Conflict of Laws in Intellectual Property*, 25 martie 2011, articolul 2:401(2) și articolul 4:202. A se vedea în Statele Unite ale Americii, The American Law Institute, *Intellectual Property: Principles Governing Jurisdiction, Choice of Law, and Judgements in Transnational Disputes*, 2008, §§ 211(2), 212(4) și 213(2).

56 Motivul care a stat la baza acestei codificări pare în mare parte circumstanțial. Se pare că, la scurt timp după pronunțarea Hotărârii GAT, acești termeni au fost adăugați în ceea ce urma a deveni articolul 22 alineatul (4) din Convenția privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, semnată la 30 octombrie 2007 (JO 2007, L 339, p. 3, denumită în continuare „Convenția de la Lugano II”) pentru a asigura coerența între această dispoziție și norma de competență corespunzătoare prevăzută în regimul Bruxelles, astfel cum a fost interpretată în hotărârea menționată [a se vedea raportul explicativ elaborat de Pocar, F., privind Convenția de la Lugano II (JO 2009, C 319, p. 1), punctul 102]. Apoi, atunci când Consiliul a aprobat această convenție în numele Uniunii Europene, acesta s-a angajat să procedeze la fel cu ocazia reformării Regulamentului Bruxelles I, pentru a asigura paralelismul dintre cele două instrumente [a se vedea anexa I la Decizia 2009/430/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind încheierea Convenției privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (JO 2009, L 147, p. 1)].

punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis pare a fi cea mai firească [57], aceste elemente pot fi de asemenea interpretate în mod rezonabil în sensul „restrâns”. Deși Curtea a afirmat în această hotărâre că norma controversată de competență exclusivă „vizează toate procedurile în ceea ce privește […] valabilitatea unui brevet”, aceasta nu a indicat *în ce măsură*. Această formulare este pur și simplu ambiguă. În al doilea rând, jurisprudența ulterioară a Curții nu susține o interpretare sau alta a hotărârii, întrucât conține indicații contradictorii în această privință. Pe de o parte, astfel cum subliniază Electrolux, Curtea a confirmat aparent interpretarea „largă” în Hotărârea BVG [58]. Pe de altă parte, astfel cum subliniază Comisia, se pare că Curtea a confirmat interpretarea „restrânsă” în Hotărârea Roche Nederland ș.a. [59]. În sfârșit, legiuitorul nu a exprimat nicio poziție în această privință în textul articolului 24 punctul 4 sau într-un considerent al regulamentului [60].

68. Prin urmare, pentru a soluționa controversa, trebuie să luăm în considerare sistemul instituit în temeiul Regulamentului Bruxelles I bis, precum și obiectivele urmărite de acest instrument în general și de articolul 24 punctul 4 din acesta în special. Având în vedere aceste elemente, Curtea ar trebui să respingă interpretarea „largă” a Hotărârii GAT [secțiunea (a)] și să confirme în schimb interpretarea „restrânsă” [secțiunea (b)]. De asemenea, ar trebui să ofere instanțelor naționale unele orientări cu privire la modul în care această interpretare urmează să fie pusă în practică [secțiunea (c)].

a) Deficiențele majore ale interpretării „largi”

69. În primul rând, interpretarea „largă” a Hotărârii GAT este dificil de conciliat cu sistemul instituit în temeiul Regulamentului Bruxelles I bis. În cadrul acestui sistem, astfel cum au intenționat autorii săi, competența exclusivă a instanțelor din statul de înregistrare constituie o *excepție*, circumscrisă procedurilor „în ceea ce privește înregistrarea sau valabilitatea brevetelor”, în timp ce acțiunile în contrafacere și restul litigiilor în materie de brevete pot fi introduse în mod normal în fața altor instanțe.

70. Cu toate acestea, în cazul în care Hotărârea GAT ar fi interpretată în sensul sugerat de Electrolux, excepția ar deveni, de fapt, regula, astfel cum observă Comisia. Întrucât excepțiile de nulitate sunt adesea invocate în cadrul acțiunilor în contrafacere, o astfel de acțiune ar ține

[57] Din aceste elemente rezultă că articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis nu vizează „chestiunea” valabilității brevetelor în sine, ci orice „procedură” în care este invocată această chestiune. O acțiune în contrafacere în cadrul căreia a fost invocată o excepție de nulitate ar trebui considerată ca fiind o acțiune „în ceea ce privește […] valabilitatea brevetelor”, în sensul acestei dispoziții, consecința aparent logică a acestei calificări fiind că această acțiune ține de competența exclusivă a statului membru de înregistrare.

[58] În Hotărârea BVG, Curtea, conștientă în mod evident de tensiunea dintre interpretările pe care le-a furnizat în ceea ce privește norma de competență exclusivă prevăzută (în prezent) la articolul 24 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis și în Hotărârea GAT, a încercat să traseze o distincție între cele două ipoteze. În scopul prezentei cauze, este suficient să se amintească faptul că, în acest context, Curtea a rezumat Hotărârea GAT în sensul că stabilește că instanțele din statul membru de înregistrare au „o competență exclusivă de a judeca orice *litigiu* în care se contestă această valabilitate” [Hotărârea BVG, punctul 46 (sublinierea noastră)].

[59] Hotărârea din 13 iulie 2006 (C-539/03, EU:C:2006:458). În această hotărâre, Curtea a exclus posibilitatea unui titular de brevet de a consolida cererile formulate împotriva mai multor autori ai contrafacerii în fața instanțelor de la domiciliul unuia dintre aceștia, în temeiul articolului 6 alineatul (1) din Convenția de la Bruxelles [devenit articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis]. Printre motivele prezentate în această privință, Curtea a precizat că, chiar dacă o astfel de consolidare ar fi fost posibilă, aceasta nu ar fi putut împiedica „o fragmentare parțială a procedurii în materie de brevete” atunci când valabilitatea brevetelor este contestată, întrucât „*această chestiune* […] este o chestiune de competență exclusivă […] în favoarea instanțelor din statul […] [de înregistrare]” (punctul 40) (sublinierea noastră).

[60] Aceasta nu rezultă nici din *lucrările pregătitoare* ale regulamentului. Legiuitorul nu a respins propunerea de a se indica faptul că, în cazul în care nulitatea este invocată pe cale de excepție în cadrul unei acțiuni în contrafacere, instanțele sesizate cu această acțiune ar trebui doar să suspende procedura până când instanțele din statul de înregistrare se pronunță asupra chestiunii valabilității. O astfel de propunere nu a fost niciodată prezentată de Comisie și nici nu a fost sugerată în cursul procesului legislativ. De fapt, se pare că această chestiune abia dacă a fost discutată sau chiar nu a fost deloc discutată de legiuitor.

adesea de competența exclusivă a instanțelor din statul de înregistrare. Aplicarea normelor generale de competență și opțiunile pe care acestea le conferă titularilor de brevete ar fi limitate la cazurile în care o astfel de excepție *nu* este invocată.

71. În al doilea rând, contrar celor susținute de Electrolux, întrucât calificarea acțiunii în contrafacere și, prin urmare, a normelor de competență aplicabile acesteia ar depinde de aspectul dacă se invocă sau nu se invocă o excepție de nulitate (în contradicție cu principiul enunțat la punctul 42 de mai sus), interpretarea „largă” a Hotărârii GAT ar compromite previzibilitatea și certitudinea competenței la care se referă Regulamentul Bruxelles I bis [61].

72. Într-adevăr, pentru ca competența în materie de acțiuni în contrafacere să fie previzibilă, titularii de brevete ar trebui să poată identifica cu ușurință instanța în fața căreia pot introduce o astfel de acțiune. Cu toate acestea, potrivit interpretării „largi” a Hotărârii GAT, lor le-ar fi dificil să stabilească în prealabil dacă o astfel de procedură intră în competența exclusivă a statului de înregistrare sau poate fi introdusă în fața altor instanțe, întrucât ei nu au niciun control asupra strategiei de apărare pe care o va adopta pretinsul autor al contrafacerii [62].

73. În plus, în cazul în care titularul brevetului ar alege să introducă o acțiune în afara statului de înregistrare, de exemplu în fața instanțelor din statul membru în care este domiciliat pretinsul autor al contrafacerii, competența acestor instanțe ar fi marcată de incertitudine. Astfel, aceasta ar putea dispărea dacă pretinsul autor al contrafacerii ar invoca o excepție de nulitate. Aceste instanțe ar trebui să refuze să continue judecarea cauzei [63]. În cazul în care, în conformitate cu normele de procedură ale forului, o astfel de excepție poate fi invocată nu numai la începutul procesului, ci și în etapele ulterioare, inclusiv în fazele de apel și de recurs, o procedură care se desfășoară de luni sau chiar de ani de zile ar putea ajunge brusc într-un impas. Pretinsul autor al contrafacerii ar putea, de asemenea, să aleagă în mod strategic momentul la care să invoce o astfel de excepție și să „torpileze” efectiv procedura. Astfel cum observă BSH și Comisia, consecințele pentru titularul brevetului ar fi dramatice. Într-adevăr, în forma sa actuală, nu există nicio posibilitate, în temeiul Regulamentului Bruxelles I bis, ca instanțele dintr-un stat membru să transfere o cauză instanțelor dintr-un alt stat membru. Instanțele sesizate inițial nu ar putea decât să respingă acțiunea, lăsându-i reclamantului sarcina de a iniția o nouă procedură în statul de înregistrare.

74. Pentru ca lucrurile să fie și mai grave, este posibil ca titularul brevetului să nu mai poată face acest lucru. Astfel, este posibil ca termenele de prescripție aplicabile acțiunilor în contrafacere să fi expirat între timp. Astfel, titularul brevetului ar fi privat, fără a avea vreo vină, de orice posibilitate de a introduce o cale de atac împotriva încălcării drepturilor sale de proprietate intelectuală. Un astfel de rezultat ar fi contrar articolului 17 alineatul (2) și articolului 47 din cartă, precum și articolului 41 alineatul (2) din Acordul TRIPS.

[61] A se vedea în acest sens Hotărârea din 8 mai 2003, Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, punctele 24-32), Hotărârea din 15 mai 2003, Préservatrice Foncière Tiard (C-266/01, EU:C:2003:282), și Hotărârea BVG (punctul 35).

[62] Desigur, un titular de brevet poate uneori să anticipeze că pretinsul autor al contrafacerii va invoca o excepție de nulitate. În speță, Electrolux susține că BSH era perfect în măsură să facă acest lucru, întrucât litigiul dintre părți atât cu privire la valabilitatea, cât și cu privire la contrafacerea brevetului european în cauză continuă de peste 10 de ani. Totuși, este posibil ca acest lucru să nu fie întotdeauna valabil. Chiar și în cazul în care un titular de brevet ar putea prevedea invocarea unei astfel de excepții, este posibil ca acesta să nu știe acest lucru cu certitudine. Decizia cu privire la locul în care se introduce acțiunea ar deveni un pariu pe baza probabilității de invocare a excepției de nulitate.

[63] Contrar celor susținute de Electrolux, considerăm că o astfel de consecință nu ar fi compatibilă nici cu articolul 27 din Regulamentul Bruxelles I bis. Amintim că această dispoziție obligă o instanță dintr-un stat membru să respingă o procedură atunci când este sesizată „*pe cale principală* cu un litigiu” (sublinierea noastră) care *privește*, printre altele, valabilitatea unui brevet înregistrat în alt stat membru. A considera că o acțiune în contrafacere privește „pe cale principală” valabilitatea atunci când acest aspect a fost invocat doar ca o chestiune prealabilă ar echivala cu extinderea acestor termeni.

75. Chiar dacă ar fi în continuare posibil ca titularul brevetului să facă acest lucru în cazul contrafacerii „multistatale” a unui brevet european, el ar fi obligat să inițieze o acțiune în contrafacere în toate statele în cauză pentru a obține o reparație completă [64]. Consolidarea cererilor în fața unui singur for nu ar fi posibilă. Mai multe instanțe ar putea fi implicate în ceea ce reprezintă în esență același litigiu, fapt care sporește riscul unor decizii contradictorii, astfel cum se menționează la punctul 54 de mai sus.

76. În sfârșit, contrar celor susținute de Electrolux, interpretarea „largă” a Hotărârii GAT depășește ceea ce este „impus” de obiectivul specific al articolului 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis, și anume, astfel cum s-a explicat la punctele 60 și 61 de mai sus, să se asigure că este respectată suveranitatea statului de înregistrare. Chiar interpretat în sens larg, acest obiectiv ar putea să „impună” (în cazul în care se invocă o excepție de nulitate în cadrul unei acțiuni în contrafacere) doar ca instanțele din acest stat să aibă competență exclusivă de a soluționa aspectul legat de valabilitate, iar nu aspectul legat de contrafacere.

b) Interpretarea „restrânsă” a Hotărârii GAT reprezintă „răul cel mai mic”

77. Interpretarea „restrânsă” a Hotărârii GAT obține un scor semnificativ mai mare în ceea ce privește toate aspectele discutate mai sus. Principiul rămâne acela că normele generale ale Regulamentului Bruxelles I bis reglementează acțiunile în contrafacere. Ca atare, competența este previzibilă și sigură pentru titularul brevetului. În cazul în care introduce o acțiune în afara statului de înregistrare, iar pretinsul autor al contrafacerii invocă o excepție de nulitate, instanțele sesizate nu își pierd competența de a judeca acțiunea. Aceste instanțe „pur și simplu” nu se pot pronunța cu privire la valabilitatea brevetului (brevetelor) în cauză, care, în temeiul normei derogatorii prevăzute la articolul 24 punctul 4 din regulamentul menționat, nu poate fi stabilită decât de instanțele [65] din statul de înregistrare. În plus, în cazul unei contrafaceri „multistatale” a unui brevet european, această interpretare permite consolidarea parțială a cererilor în fața unui singur for. Numai valabilitatea brevetului, în cazul în care este contestată, ar trebui să fie stabilită în diferitele state pentru care a fost acordat.

78. Astfel cum arată Comisia, această interpretare a Hotărârii GAT implică recunoașterea de către Curte a unei derogări de la principiul, în cadrul regimului Bruxelles, potrivit căruia competența de a judeca o acțiune se extinde la orice eventuală excepție (a se vedea punctul 43 de mai sus). Acestea fiind spuse, o astfel de derogare, deși unică în cadrul acestui regim, nu este complet inedită. Astfel, derogări similare se regăsesc în normele de competență teritorială a statului membru pentru anumite materii care fac obiectul unei competențe exclusive în temeiul dreptului național [66].

79. Din punct de vedere practic, rezultă că, atunci când o acțiune în contrafacere privind un brevet înregistrat într-un stat membru este pendinte în fața instanțelor unui alt stat membru și se invocă o excepție de nulitate, întrucât aceste instanțe nu pot nici să soluționeze problema valabilității, nici (în stadiul actual al Regulamentului Bruxelles I bis) să sesizeze cu o chestiune

[64] Argumentul Electrolux potrivit căruia Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56, rectificare în JO 2004, L 195, p. 16) a armonizat normele procedurale aplicabile acțiunilor în contrafacere, astfel încât titularii de brevete beneficiază de un nivel de protecție echivalent în toate statele membre, este oarecum eronat. Astfel, necesitatea de a iniția mai multe proceduri în locul uneia unice reprezintă, în sine, o problemă (chiar dacă fiecare dintre instanțele sesizate oferă garanții adecvate).

[65] Sau, mai general, de către autoritățile statului respectiv. Procedurile de declarare a nulității pot fi de asemenea introduse în fața oficiului de brevete competent.

[66] A se vedea, de exemplu, articolul 49 din Code de procédure civile (Codul de procedură civilă francez).

incidentă autoritățile statului de înregistrare, revine pretinsului autor al contrafacerii sarcina de a iniția (dacă nu a făcut-o deja) o procedură în declararea nulității în fața acestor autorități pentru ca acestea din urmă să se pronunțe cu privire la această chestiune [67].

80. Electrolux obiectează, nu fără temei, că „divizarea" chestiunilor privind contrafacerea și valabilitatea în două proceduri introduse în state membre diferite este discutabilă din punctul de vedere al administrării justiției. Astfel, aceste chestiuni sunt strâns legate între ele [68]. Astfel cum s-a explicat la punctul 44 de mai sus, în principiu, chestiunea preliminară a valabilității brevetului trebuie soluționată pentru a se stabili chestiunea principală a contrafacerii. În plus, pe lângă faptul că dreptul statului de înregistrare se aplică ambelor chestiuni, acestea depind în esență de același element, și anume interpretarea revendicărilor din brevet [69].

81. Cu toate acestea, în opinia noastră, deși nu este întotdeauna *ideal* din punct de vedere practic ca chestiunile legate de valabilitate și de contrafacere să fie soluționate de instanțe și/sau autorități diferite [70], acest lucru nu este nici *imposibil*. În fapt, la nivel național, mai multe state membre, cum ar fi, se pare, cazul Suediei [71], au adoptat un „sistem de bifurcație" pentru soluționarea litigiilor în materie de brevete, în cadrul căruia aceste chestiuni sunt soluționate de instanțe diferite în cadrul unor proceduri separate și specifice [72].

82. Deși valabilitatea și contrafacerea trebuie să fie „scindate" în acest mod, nu rezultă, astfel cum susține Electrolux, că, atunci când se invocă o excepție de nulitate în cadrul unei acțiuni în contrafacere, instanța sesizată cu această procedură ar trebui sau chiar ar putea să ignore în mod sistematic această excepție, să prezume valabilitatea brevetului și să pronunțe o hotărâre definitivă asupra aspectului legat de contrafacere, indiferent de procedura în declararea nulității care ar putea fi pendinte în paralel într-un alt stat membru.

83. Într-adevăr, astfel cum susțin BSH și Comisia, articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis nu poate fi interpretat în acest mod. În caz contrar, pretinsul autor al contrafacerii ar fi privat în totalitate de una dintre cele mai eficiente protecții împotriva acțiunilor în contrafacere introduse fără temei. Aceasta ar constitui o restrângere inacceptabilă a dreptului său la apărare, care este garantat în special de articolul 47 din cartă și pe care regimul Bruxelles urmărește să îl asigure [73].

67 Astfel, întrucât pretinsul autor al contrafacerii contestă valabilitatea brevetului în cauză, este doar logic ca acestuia să îi revină sarcina de a introduce o procedură în declararea nulității. În plus, nu este disponibilă în fiecare stat membru o hotărâre declarativă pozitivă privind valabilitatea unui brevet (a se vedea Raportul Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European privind aplicarea [Regulamentului Bruxelles I] [COM(2009) 174 final, 21 aprilie 2009, p. 6 și 7, denumit în continuare „raportul Comisiei din 2009"]).

68 A se vedea Hotărârea BVG (punctul 46).

69 Revendicările din brevet definesc limitele invenției brevetate și, ca atare, stabilesc ceea ce brevetul acoperă sau nu acoperă. Prin urmare, interpretarea acestor revendicări este determinantă pentru a stabili dacă faptele săvârșite de pretinsul autor al contrafacerii intră în domeniul de aplicare al brevetului și, prin urmare, reprezintă o contrafacere a acestuia din urmă. Revendicările din brevet sunt, de asemenea, decisive pentru a stabili dacă brevetul este valabil sau nu. Astfel, una dintre condițiile obișnuite pentru acordarea unui brevet pentru o anumită invenție o constituie „noutatea" acesteia din urmă. Pentru a aprecia această cerință, invenția în cauză, astfel cum este definită în aceste revendicări, este comparată cu stadiul „anterior" al tehnicii [a se vedea, în ceea ce privește brevetele europene, articolul 54 și articolul 69 alineatul (1) din CBE].

70 Din nou, această complexitate ar fi putut fi evitată, permițând pur și simplu instanțelor situate în afara statului de înregistrare, atunci când sunt sesizate cu o acțiune în contrafacere, să se pronunțe cu privire la valabilitatea brevetului cu titlu de chestiune prealabilă (a se vedea secțiunea 1 de mai sus).

71 Instanța de trimitere precizează că, în temeiul articolului 61 al doilea paragraf din Patentlagen, pârâtul trebuie să introducă o acțiune separată în declararea nulității atunci când se invocă o excepție de nulitate în cadrul unei acțiuni în contrafacere.

72 A se vedea Tang, Z.S., „Validity in patent infringement proceedings – A new approach to transnational jurisdiction", *The Queen Mary Journal of Intellectual Property*, 2021, p. 47-68.

73 A se vedea considerentul (38) al Regulamentului Bruxelles I bis și Hotărârea din 17 noiembrie 2011, Hypoteční banka (C-327/10, EU:C:2011:745, punctul 48).

84. În plus, în anumite cazuri, acest lucru ar putea conduce la pronunțarea unor hotărâri ireconciliabile. Astfel, pe de o parte, instanțele sesizate cu acțiunea în contrafacere ar putea recunoaște contrafacerea, în timp ce, pe de altă parte, autoritățile statului de înregistrare ar putea declara ulterior nulitatea brevetului. Acestea din urmă ar putea, de asemenea, să confirme valabilitatea brevetului, dar pe baza unei interpretări restrânse a revendicărilor din acesta (ceea ce ar exclude în mod normal constatarea contrafacerii), în timp ce instanțele responsabile de soluționarea acțiunii în contrafacere ar putea recunoaște contrafacerea în temeiul unei interpretări ample a revendicărilor din brevet (ceea ce ar fi determinat instanța competentă în materie de valabilitate să declare brevetul lipsit de valabilitate)[74].

85. Astfel cum vom explica în continuare în secțiunea următoare, există împrejurări în care instanțele sesizate cu acțiunea în contrafacere ar avea dreptul să prezume valabilitatea brevetului și să se pronunțe în consecință, independent de o excepție de nulitate. Cu toate acestea, în alte împrejurări, respectarea dreptului la apărare va constrânge aceste instanțe să aștepte ca autoritățile statului de înregistrare să stabilească valabilitatea brevetului înainte de a pronunța o decizie definitivă și concordantă cu privire la contrafacere[75].

86. Prin urmare, vor trebui luate uneori măsuri de gestionare a cauzelor și/sau procedurale pentru a se asigura coordonarea acțiunilor în contrafacere și în declararea nulității. În această privință, Electrolux arată că nici Regulamentul Bruxelles I bis, în special, nici dreptul Uniunii, în general, nu prevăd o soluție în această privință. Mai precis, articolul 30 alineatul (1) din acest regulament ar putea permite instanțelor sesizate cu acțiunea în contrafacere să suspende această procedură până la stabilirea valabilității brevetului de către autoritățile statului de înregistrare, dar numai în cazul în care acestea din urmă au fost sesizate mai întâi. Această dispoziție nu prevede nicio reparație în cazul unei proceduri ulterioare în declararea nulității. Cu toate acestea, astfel cum susțin BSH și Comisia, până la adoptarea de către legiuitorul Uniunii a unor dispoziții în acest sens[76], instanțele sesizate cu acțiunea în contrafacere pot să aplice soluțiile prevăzute de dreptul lor procedural (*lex fori*) și uneori ar trebui să o facă.

87. Electrolux răspunde că o astfel de invocare a dreptului procedural național constituie un risc pentru tratamentul uniform al cauzelor și al justițiabililor în statele membre, întrucât diferite instanțe pot să dispună de competențe diferite sau să le aplice în mod diferit. Totuși, în opinia noastră, aceasta este un alt dezavantaj inevitabil al Hotărârii GAT. În plus, acest aspect nu este lăsat în întregime la latitudinea dreptului național. După cum vom explica în continuare în secțiunea următoare, dreptul Uniunii îl încadrează în mod semnificativ pe acesta din urmă, asigurând un grad suficient de uniformitate.

74 Acest lucru ar permite de asemenea manevre strategice din partea titularului brevetului. Acesta ar putea invoca o interpretare restrictivă a revendicărilor din brevet în fața instanței competente în materie de valabilitate pentru a evita constatarea faptului că brevetul acoperă stadiul anterior al tehnicii și, prin urmare, este lipsit de valabilitate și ar putea invoca o interpretare diferită și mai largă a acestor revendicări în fața instanței competente în materie de contrafacere în scopul de a încadra în domeniul său de aplicare faptele pretinsului autor al contrafacerii.

75 În mod clar, chiar și înțeleasă astfel, așa cum susține Electrolux, interpretarea „restrânsă” a Hotărârii GAT nu este ideală din punctul de vedere al dreptului la apărare. Pentru a se apăra în mod eficient împotriva acțiunilor în contrafacere introduse fără temei, pârâtul nu este în măsură să invoce pur și simplu o excepție în cursul acțiunii în contrafacere, ci trebuie, în plus, să inițieze o procedură în declararea nulității în statul (statele) de înregistrare a brevetului (brevetelor) (ceea ce nu numai că este mai puțin convenabil, ci este și mult mai costisitor). Cu toate acestea, dreptul la apărare nu constituie o prerogativă absolută (a se vedea în special Hotărârea din 15 martie 2012, G, C-292/10, EU:C:2012:142, punctul 49). Curtea, în Hotărârea GAT (și ulterior legiuitorul Uniunii), a considerat în mod clar că o astfel de limitare a acestor drepturi este necesară pentru a asigura respectarea competenței exclusive a statului de înregistrare.

76 A se vedea European Max Planck Group on Conflict of Laws in Intellectual Property, *Principles for Conflict of Laws in Intellectual Property – Draft*, articolul 2:703(1).

88. În sfârșit, se susține adesea că nici interpretarea „restrânsă” a Hotărârii GAT nu este ideală pentru punerea efectivă în aplicare a brevetelor. „Divizarea” aspectelor legate de valabilitate și de contrafacere în două proceduri sporește costurile și inconvenientele pentru părți. Necesitatea ca instanțele sesizate cu acțiunea în contrafacere să aștepte, în anumite împrejurări, un răspuns privind valabilitatea din partea autorităților statului de înregistrare ar putea întârzia această procedură, în condițiile în care, pentru titularul brevetului, sancționarea și interzicerea unei asemenea contrafaceri reprezintă în mod normal o chestiune urgentă [77]. De asemenea, aceasta ar putea incita pretinșii autori ai contrafacerii să invoce excepții „torpilă” sau să întârzie introducerea și desfășurarea acțiunii în declararea nulității pentru a paraliza acțiunea în contrafacere. Deși suntem, în general, de acord cu aceste obiecții (astfel cum rezultă din secțiunea 1), nu este mai puțin adevărat că, dintre cele două abordări posibile rămase în discuție după Hotărârea GAT, aceasta reprezintă „răul mai mic”. În plus, aspectele prezentate mai sus pot fi atenuate prin măsuri pragmatice, după cum se explică în continuare.

c) Orientări practice pentru instanțele naționale

89. În cadrul ședinței, la invitația Curții, intervenientele au discutat despre modul în care ar trebui să acționeze instanțele din afara statului de înregistrare atunci când sunt sesizate cu o acțiune în contrafacere și este invocată o excepție de nulitate. Deși, după cum s-a discutat mai sus, aceasta este în principal o chestiune care ține de normele procedurale ale acestor instanțe, Curtea este, în opinia noastră, competentă să stabilească orientări în această privință. Astfel, amintim că, potrivit unei jurisprudențe constante, aceste norme de procedură nu pot aduce atingere efectului util al Regulamentului Bruxelles I bis și trebuie aplicate în consecință [78]. Principiile prevăzute de Acordul TRIPS și de Directiva 2004/48, precum și, în ceea ce privește titularul brevetului, dreptul la o cale de atac efectivă și, în ceea ce privește pretinsul autor al contrafacerii, dreptul la apărare, ambele protejate în temeiul articolului 47 din cartă, încadrează de asemenea dreptul național în această privință.

90. În cazul în care o excepție de nulitate a fost invocată (în mod corespunzător) [79] de pretinsul autor al contrafacerii, o soluție, adesea avansată de doctrină și dezbătută în fața Curții, ar fi ca instanțele care examinează acțiunea în contrafacere, în cazul în care normele lor de procedură le conferă competența de a face acest lucru (ceea ce este cazul, presupunem, de obicei) [80], să suspende procedura până când autoritățile statului de înregistrare stabilesc valabilitatea brevetului în cauză [81].

91. Deși aceasta este într-adevăr o soluție, suntem de acord cu BSH că aceste instanțe nu ar trebui să dispună suspendarea în mod automat. Acestea trebuie, de fapt, să efectueze o examinare amănunțită înainte de a face acest lucru, având în vedere întârzierile (potențial semnificative) pe care o astfel de măsură le-ar presupune în mod inevitabil în ceea ce privește soluționarea acțiunii în contrafacere. Suspendarea ar trebui dispusă numai în cazul în care, în conformitate cu

77 A se vedea Hess, B., Pfeiffer, T., și Schlosser, P., *Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States (Study JLS/C4/2005/03)*, Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, 2007, punctul 818.

78 A se vedea printre altele Hotărârea din 15 mai 1990, Hagen (C-365/88, EU:C:1990:203, punctele 17, 19 și 20).

79 În mod evident, în cadrul unei acțiuni în contrafacere, articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis se aplică în cazul în care pretinsul autor al contrafacerii invocă o astfel de excepție cu respectarea condițiilor pe care normele de procedură ale forului le pot impune în ceea ce privește momentul și forma. În măsura în care aceste condiții nu fac ca acest lucru să fie excesiv de dificil sau imposibil, în practică, ca pârâtul să invoce excepția, ele nu pot fi contestate în temeiul dreptului Uniunii.

80 În special, instanța de trimitere explică faptul că, în temeiul normelor de procedură suedeze, o acțiune în contrafacere poate fi suspendată până la soluționarea acțiunii în declararea nulității.

81 A se vedea printre altele Concluziile avocatului general Geelhoed prezentate în cauza GAT (C-4/03, EU:C:2004:539, punctul 46), Pocar, F., *op. cit.*, punctul 102, și Hartley, T., *op. cit.*, punctul 12.34.

articolul 3 din Directiva 2004/48 și cu articolul 41 din Acordul TRIPS, acest lucru este proporțional și echitabil, iar întârzierile respective sunt „justificate”. Prin urmare, acestor instanțe trebuie să li se recunoască puterea de apreciere pentru a pune în balanță, pe de o parte, cerințele de eficiență a procedurii, precum și dreptul la o cale de atac efectivă al titularului brevetului și, pe de altă parte, buna administrare a justiției și dreptul la apărare al pretinsului autor al contrafacerii.

92. Mai precis, astfel cum susțin BSH și Comisia, instanțele sesizate cu acțiunea în contrafacere ar trebui să evalueze mai întâi seriozitatea excepției de nulitate. În opinia noastră, articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis nu le interzice să adopte o poziție preliminară cu privire la modul în care autoritățile statului de înregistrare ar decide cu privire la acest aspect [82]. În această privință, instanțele menționate nu ar trebui să aibă în vedere dispunerea unei suspendări decât atunci când această acțiune are șanse reale de succes. Astfel, întrucât brevetele sunt acordate după ce oficiile de brevete au efectuat un control prealabil al cerinței privind brevetabilitatea, acestea beneficiază de o prezumție de valabilitate. Prin urmare, motivele invocate de pretinsul autor al contrafacerii trebuie să pară, la prima vedere, suficient de solide pentru a repune în discuție această prezumție. În caz contrar, instanțele respective pot presupune că brevetul este valabil și se pot pronunța în consecință cu privire la contrafacere. În plus, ar fi lipsit de sens, din perspectiva eficienței procedurii și a dreptului la o cale de atac efectivă al titularului de brevet, să se întârzie soluționarea acțiunii în contrafacere în cazul unor excepții de nulitate nefondate. De asemenea, nu există niciun risc (sau, cel puțin, există unul neglijabil) de decizii ireconciliabile, întrucât nu există nicio posibilitate (rezonabilă) ca autoritățile statului de înregistrare să declare ulterior nulitatea brevetului [83]. O astfel de apreciere limitează, de asemenea, posibilitatea autorilor contrafacerii de a invoca excepții nefondate ca tactici dilatorii [84].

93. În cazul în care excepția de nulitate este serioasă, instanțele sesizate cu acțiunea în contrafacere ar trebui să dispună suspendarea. Într-adevăr, în asemenea împrejurări, dreptul la apărare ar impune-o în mod normal [85]. Acest lucru ar fi impus și de buna administrare a justiției, întrucât riscul unor decizii ireconciliabile discutat mai sus ar fi semnificativ. Cu toate acestea, astfel cum susține Comisia, pentru a asigura eficiența procedurilor și pentru a evita, încă o dată, tacticile dilatorii ale pretinsului autor al contrafacerii, aceste instanțe ar trebui să stabilească un termen în care acesta din urmă să introducă o procedură în declararea nulității în statul de înregistrare (dacă nu au făcut deja acest lucru). În cazul în care pretinsul autor al contrafacerii nu face acest lucru, instanțele respective ar trebui să anuleze suspendarea, să presupună că brevetul este valabil și să se pronunțe cu privire la contrafacere. În cazul în care a fost dispusă o asemenea suspendare, instanțele respective ar trebui să urmărească evoluția procedurii în declararea nulității și să decidă în consecință menținerea sau anularea suspendării.

94. În sfârșit, pe durata suspendării, nimic nu împiedică instanțele sesizate cu acțiunea în contrafacere să dispună măsuri provizorii, inclusiv asigurătorii, cum ar fi o ordonanță de măsuri provizorii prin care să se interzică continuarea potențialei contrafaceri (și în acest caz, în funcție

82 A se vedea prin analogie Hotărârea din 12 iulie 2012, Solvay (C-616/10, EU:C:2012:445, punctele 49 și 50).

83 Aceste instanțe ar putea, de asemenea, să pronunțe o decizie provizorie și executorie privind contrafacerea, sub rezerva unei decizii contrare privind valabilitatea.

84 A se vedea Concluziile avocatului general Geelhoed prezentate în cauza GAT (C-4/03, EU:C:2004:539, punctul 46) și Tang, Z.S., *op. cit.*, p. 47-68.

85 Desigur, ar trebui să se țină seama de toate împrejurările. Acțiunea în declararea nulității se poate afla deja într-un stadiu atât de avansat încât nu este necesar să se suspende acțiunea în contrafacere (și așa mai departe).

de seriozitatea acțiunii în declararea nulității)[86]. Într-adevăr, o asemenea posibilitate a fost menționată în mod expres de Curte în Hotărârea Solvay[87] și ar trebui să fie utilizată atunci când este proporțională pentru a proteja drepturile titularului brevetului.

B. Cu privire la „efectul reflex” al articolului 24 punctul 4 (a treia întrebare)

95. Din secțiunea A din prezentele concluzii rezultă că, deși instanțele suedeze sunt competente, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis, să soluționeze acțiunea în contrafacere introdusă de BSH, acestea nu se pot pronunța cu privire la valabilitatea părților brevetului european pretins contrafăcute. În temeiul articolului 24 punctul 4 din regulamentul menționat, instanțele din diferitele state membre în care aceste părți au fost validate sunt singurele competente să se pronunțe asupra acestui aspect.

96. În aceste condiții, dat fiind că acțiunea formulată de BSH se întemeiază de asemenea pe partea acestui brevet european care a fost validată în Turcia și pe care Electrolux o contestă, instanța de trimitere solicită, prin intermediul celei de a treia întrebări, să se stabilească dacă articolul 24 punctul 4 din acest regulament este „aplicabil unei instanțe [dintr-un stat terț]”, și anume dacă, în cauza principală, acesta „atribuie competență exclusivă” instanțelor din Turcia cu privire la acest aspect.

97. Din punct de vedere literal, la această întrebare se impune un răspuns evident. Ca instrument de drept al Uniunii, Regulamentul Bruxelles I bis este obligatoriu pentru statele membre. El stabilește competența instanțelor din aceste state. Acest instrument nu poate *atribui* niciun fel de competență instanțelor din statele terțe. Uniunea nu are nicio competență în această privință. Competența instanțelor din statele terțe în cauză depinde de propriile norme de drept internațional privat.

98. Cu toate acestea, pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere, Curtea nu se poate limita la această constatare evidentă. Interpretată în contextul litigiului principal, este clar că a treia întrebare nu privește în esență efectul pozitiv de atribuire a competenței al articolului 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis, ci efectul său negativ de privare de competență. În realitate, se pune problema dacă această dispoziție *privează* instanțele din statele membre de competența de a se pronunța cu privire la valabilitatea brevetelor înregistrate în state terțe în același mod în care aceste instanțe sunt private de competență în ceea ce privește brevetele înregistrate în alte state membre.

99. Astfel cum arată guvernul francez, înțeleasă în acest mod, această întrebare ridică o problemă transversală a cărei relevanță depășește cu mult cadrul prezentei cauze. Astfel, aceasta se poate pune în legătură cu oricare dintre materiile pentru care articolul 24 din Regulamentul Bruxelles I bis prevede o normă de competență exclusivă. De exemplu, ce se întâmplă în cazul în care instanțele din statele membre sunt sesizate cu o cerere referitoare la valabilitatea drepturilor reale asupra unui bun imobil [o materie avută în vedere la articolul 24 punctul 1 din regulamentul menționat], dar bunul respectiv este situat în China? Aceeași problemă poate apărea și în ceea ce privește acordurile exclusive de alegere a forului. Atunci când un astfel de acord desemnează instanțele unui stat membru, o altă dispoziție din acest regulament, și anume articolul 25,

86 A se vedea articolul 9 din Directiva 2004/48.

87 Hotărârea din 12 iulie 2012 (C-616/10, EU:C:2012:445, punctele 31-51).

privează toate celelalte instanțe de competență. Cu toate acestea, ce se întâmplă în cazul în care instanțele dintr-un stat membru sunt sesizate în pofida unui acord similar în favoarea instanțelor din statele terțe?

100. Răspunsul la această întrebare este, în schimb, foarte neclar. Astfel, această chestiune a generat o dezbatere importantă în doctrină și în fața instanțelor naționale. Până în prezent, Curtea nu a oferit un răspuns clar și cuprinzător. Astfel cum vom explica în detaliu în secțiunile următoare, complexitatea problemei decurge din faptul că, în ceea ce privește domeniul său de aplicare teritorial, regimul Bruxelles suferă de ceea ce am numi o „eroare de concepție” (1), care necesită o reflecție mai profundă cu privire la cea mai bună modalitate de a „acoperi lacunele” acestui regim în ceea ce privește scenariile respective (2).

1. „Eroarea de concepție” a regimului Bruxelles

101. „Eroarea de concepție” menționată mai sus este rezultatul unui paradox. Pe de o parte, este evident că domeniul de aplicare teritorial al Regulamentului Bruxelles I bis se extinde la litigiile care prezintă legături strânse cu state terțe. Astfel, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din regulamentul menționat, interpretat în lumina hotărârii de referință pronunțate în cauza Owusu [88], acest regulament este aplicabil, *ratione territoriae*, oricărui litigiu transfrontalier în care pârâtul are, precum în speță Electrolux, domiciliul într-un stat membru. Aceasta nu înseamnă că este aplicabil doar litigiilor „din interiorul Uniunii Europene”. Sunt de asemenea vizate litigiile care, dincolo de sediul justițiabilul respectiv, au legătură cu state terțe, chiar și atunci când obiectul este strâns legat de un astfel de stat sau atunci când există un acord de alegere a forului în favoarea instanțelor din statele terțe [89]. În principiu, numai în cazul în care pârâtul *nu* are domiciliul în Uniunea Europeană această materie este exclusă din domeniul de aplicare al acestui regulament, în temeiul articolului 6 alineatul (1).

102. În schimb, regimul Bruxelles nu a fost *conceput* în realitate pentru litigii legate de state terțe. Acest regim a fost, în cea mai mare parte, elaborat ținând seama de litigiile „din interiorul Uniunii”. Articolele 24 și 25 din Regulamentul Bruxelles I bis demonstrează în mod clar acest lucru. Modul de redactare a primei dispoziții limitează domeniul său de aplicare la litigiile al căror obiect este strâns legat de un „stat membru”. A doua dispoziție se referă la acordurile de alegere a forului numai în ceea ce privește „instanțele dintr-un stat membru”. Scenariul litigiilor care prezintă legături similare cu state terțe nu a fost avut în vedere la elaborarea acestor norme. În consecință, acest regim nu conține, în general, nicio mențiune cu privire la efectul pe care astfel de legături ar trebui să îl aibă asupra competenței instanțelor din statele membre [90].

88 Hotărârea din 1 martie 2005 (C-281/02, denumită în continuare „Hotărârea Owusu”, EU:C:2005:120, punctele 24-35).

89 Unii experți susțin punctul de vedere opus. În opinia acestora, deși domiciliul pârâtului este criteriul principal de aplicabilitate a regimului Bruxelles, din articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis rezultă că, în ceea ce privește astfel de litigii, prezintă relevanță numai situația bunurilor în cauză (și așa mai departe) sau instanțele desemnate prin acord. Prin urmare, atunci când aceste elemente indică state terțe, litigiul nu intră în domeniul de aplicare al regulamentului. Din păcate, nu aceasta se afirmă de fapt în textul acestui regulament. Articolul 6 alineatul (1) din acesta prevede că principiul potrivit căruia normele naționale de competență se aplică în cazul în care pârâtul nu are domiciliul în Uniunea Europeană acționează „sub rezerva […] articolelor 24 și 25”. Sensul clar al acestor termeni este că, într-un asemenea caz, litigiul este totuși reglementat de normele regulamentului respectiv atunci când elementele menționate în aceste două dispoziții indică un stat membru. Aceștia nu pot fi interpretați prin extindere în sensul că acest regim nu acoperă litigiile împotriva pârâților din Uniune atunci când se referă la bunuri imobile situate într-un stat terț sau la un acord de alegere a forului care desemnează instanțele unui stat terț. Jurisprudența Curții confirmă această interpretare [a se vedea în special Hotărârea din 19 iulie 2012, Mahamdia, C-154/11, denumită în continuare „Hotărârea Mahamdia”, EU:C:2012:491, punctul 39, și Hotărârea IRnova (punctele 25-28)].

90 Pentru a fi corecți, în timp ce precursoarele sale nu au inclus *absolut nicio* mențiune, Regulamentul Bruxelles I bis abordează tangențial acest aspect (a se vedea punctul de 115 mai jos).

2. „Acoperirea lacunelor” din regimul Bruxelles

103. În cazul în care o instanță dintr-un stat membru este sesizată cu un litigiu care, pe de o parte, implică un pârât din Uniune, dar, pe de altă parte, este strâns legat de un stat terț (deoarece privește un obiect strâns legat de acest stat sau pentru că face obiectul unui acord exclusiv de alegere a forului în favoarea instanțelor sale), lipsa generală a unei mențiuni în Regulamentului Bruxelles I bis în această privință lasă deschisă întrebarea cu privire la modul în care ar trebui să acționeze instanța respectivă. Din doctrină și din dezbaterea care a avut loc în fața Curții în prezenta cauză se pot desprinde trei răspunsuri posibile.

104. La o extremă se află un prim răspuns, care nu a fost susținut de nicio intervenientă în fața Curții, potrivit căruia articolul 24 sau articolul 25 din Regulamentul Bruxelles I bis s-ar aplica, prin analogie, în acest scenariu. În consecință, în temeiul dispoziției relevante, o instanță a unui stat membru ar fi *lipsită* de competența de a judeca un astfel de litigiu și ar fi obligată să respingă acțiunea.

105. La cealaltă extremă se află un al doilea răspuns, care este susținut de BSH, de guvernul francez (cu reticență)[91] și de Comisie, conform căruia s-ar aplica în schimb normele generale ale acestui regulament. Prin urmare, printre altele, instanțele din statul membru în care își are domiciliul pârâtul ar *fi* competente în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis. În plus, acestea ar fi *obligate* să își exercite această competență și, prin urmare, să soluționeze litigiul, cu excepția unor situații limitate.

106. Între cele două extreme se află un al treilea răspuns pe care Electrolux îl susține. Acesta corespunde teoriei „efectului reflex” (*effet réflexe*) dezvoltată cu mulți ani în urmă de Droz[92]. În esență, potrivit acestei teorii, deși o instanță a unui stat membru poate *fi* competentă în temeiul regulamentului menționat să soluționeze un litigiu care prezintă astfel de legături cu un stat terț, ea poate *refuza* să își exercite competența atunci când acesta „reflectă” sistemul instituit în cadrul regulamentului.

107. În opinia noastră, răspunsurile de la cele două extreme trebuie respinse, iar cel dintre extreme trebuie să fie confirmat. Într-adevăr, astfel cum vom explica în secțiunile de mai jos, întrucât articolele 24 și 25 nu se pot aplica în astfel de împrejurări (a), normele generale ale regulamentului se pot aplica în schimb (b); cu toate acestea, o instanță dintr-un stat membru nu poate fi obligată să își exercite competența pe care o are în temeiul acestor norme în astfel de situații (c). În continuare, vom clarifica condițiile în care instanța își poate declina în mod legitim competența (d).

a) Articolele 24 și 25 nu se pot aplica

108. Deși o parte a doctrinei sugerează contrariul[93], este clar, în opinia noastră, că articolele 24 și 25 din Regulamentul Bruxelles I bis nu se pot aplica, ca atare, litigiilor care au legături de tipul celor prevăzute în acesta cu state terțe.

[91] Într-adevăr, guvernul francez consideră că această soluție nu este de dorit, dar este impusă de textul regulamentului (a se vedea punctele 115 și 139 de mai jos).

[92] A se vedea Droz, G., *Compétence judiciaire et effets des jugements dans le Marché commun*, Paris, Dalloz, 1972, punctele 164-169 și 204.

[93] A se vedea *inter alia* Mayer, P., Heuzé, V., și Remy, B., *Droit international privé*, LGDJ, Paris, ediția a 12-a, 2019, punctul 360.

109. O astfel de interpretare ar fi în contradicție directă cu formularea expresă a acestor două articole, care, astfel cum s-a arătat mai sus, se limitează la litigii al căror obiect este strâns legat de un „stat membru” și de acorduri de alegere a forului ce desemnează instanțele unui „stat membru” [94]. În plus, extinderea domeniului de aplicare al acestor dispoziții printr-un raționament prin analogie la ipoteze similare care implică state terțe ar fi incompatibilă cu principiul interpretării stricte a excepțiilor, astfel cum susțin BSH, guvernul francez și Comisia. În plus, Curtea a refuzat deja să facă acest lucru. În Hotărârea IRnova, Curtea a statuat că, întrucât articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis „nu are în vedere” litigii privind valabilitatea brevetelor înregistrate în state terțe, „dispoziția menționată nu poate fi considerată ca fiind aplicabilă” într-o astfel de situație (acest raționament putând fi transpus tuturor dispozițiilor articolului 24) [95]. În mod similar, în Hotărârea Coreck Maritime [96], Curtea a considerat, în ceea ce privește norma echivalentă articolului 25 prevăzută în Convenția de la Bruxelles, că, „astfel cum reiese chiar din modul de redactare a […] articolului 17 […]”, acesta „nu se aplică [acordurilor de alegere a forului] care desemnează o instanță dintr-un [stat terț]”.

110. În plus, astfel cum arată guvernul francez, sistemul instituit în temeiul articolelor 24 și 25 din Regulamentul Bruxelles I bis, în temeiul căruia instanțele din statele membre sunt obligate să își decline competența în favoarea instanțelor desemnate prin aceste dispoziții, nu are sens decât pentru litigiile „din interiorul Uniunii”. În aceste condiții, în temeiul regulamentului menționat, atunci când o instanță nu este competentă, o altă instanță este competentă. Nu aceasta este situația în ceea ce privește litigiile „externe”. După cum am menționat anterior, competența instanțelor din statele terțe depinde de propriile norme de drept internațional privat. Deși aceste instanțe se consideră, de obicei, competente în cazul în care chestiunea în litigiu este strâns legată de teritoriul lor sau atunci când sunt alese printr-un acord de alegere a forului, este posibil ca acest lucru să nu fie întotdeauna valabil. În cazul în care instanțele din statele membre ar fi lipsite de competență într-o astfel de situație, ar exista o denegare de dreptate. În plus, obligația strictă și aproape automată a instanțelor din statul membru de a trimite justițiabilii la alte instanțe în temeiul articolelor 24 și 25 este justificată de „încrederea reciprocă” pe care aceste state o acordă instituțiilor lor judiciare [97]. Această „încredere” nu se extinde la statele terțe. Nu se poate prezuma că justițiabilii ar avea parte de un proces echitabil într-un astfel de stat. Un asemenea proces echitabil poate fi chiar exclus în anumite cazuri.

b) În schimb, se aplică normele generale ale regulamentului

111. Astfel cum susțin BSH, Electrolux, guvernul francez și Comisia, întrucât articolele 24 și 25 din Regulamentul Bruxelles I bis nu sunt aplicabile în cazul litigiilor care au legături de tipul celor prevăzute de acesta cu state terțe, consecința logică, în sistemul instituit în temeiul acestui regulament, este că, în schimb, se aplică normele generale. Rezultă că, printre altele, instanțele din statul membru pe teritoriul căruia are domiciliul pârâtul sunt competente să soluționeze un astfel de litigiu, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din acest regulament.

94 În același mod, articolul 27 din acest regulament obligă o instanță dintr-un stat membru să își decline competența numai în favoarea „instanțelor dintr-un alt stat membru”.

95 Hotărârea IRnova (punctele 34 și 35).

96 Hotărârea din 9 noiembrie 2000 (C-387/98, denumită în continuare „Hotărârea Coreck maritime”, EU:C:2000:606, punctele 17 și 19).

97 A se vedea Hotărârea din 9 decembrie 2003, Gasser (C-116/02, EU:C:2003:657, punctul 72).

112. Această interpretare sistematică este susținută de mai multe rapoarte oficiale care însoțesc instrumentele Bruxelles [98]. Mai presus de toate, aceasta a fost confirmată în mod implicit (dar destul de clar) de către Curte (reunită în plen) în Avizul 1/03 (Noua Convenție de la Lugano) [99]. În prezenta cauză, este suficient să se amintească faptul că decizia respectivă privea aspectul dacă Uniunea Europeană avea competența exclusivă de a încheia Convenția de la Lugano II, care depindea, la rândul său, de aspectul dacă aceasta din urmă ar „afecta" regimul Bruxelles [100]. Curtea a considerat că aceasta era situația. Ea a explicat că, în ceea ce privește litigiile ce implică un pârât domiciliat într-un stat membru, dar care sunt strâns legate de un stat terț parte la această convenție sau care intră sub incidența unui acord de alegere a forului în favoarea instanțelor din statul terț respectiv, viitoarea convenție ar atribui o competență exclusivă statului terț [101], în timp ce, în temeiul acestui regulament, instanțele din statul membru respectiv ar fi fost competente [102].

c) Instanțele din statele membre nu pot fi obligate să își exercite competența ce le revine în temeiul normelor generale ale regulamentului

113. Deși, în special, instanțele din statul membru pe teritoriul căruia își are domiciliul pârâtul *sunt* competente să se pronunțe cu privire la litigiile care au astfel de legături cu state terțe în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis, nu suntem de acord cu opinia susținută de BSH, de guvernul francez și de Comisie, potrivit căreia aceste instanțe sunt obligate să își *exercite* această competență, cu excepția unui set restrâns de împrejurări. În opinia noastră, o astfel de abordare nu este nici impusă de textul acestui regulament și de jurisprudența aferentă (1), nici nu este conformă cu obiectivele regimului Bruxelles (2). Faptul că acordurile internaționale pot, în anumite situații, să remedieze dificultățile pe care le-ar genera o asemenea interpretare nu justifică confirmarea acesteia (3), la fel cum nu o justifică nici pretinsa intenție a legiuitorului Uniunii (4).

1) Termenii regulamentului și jurisprudența aferentă

114. Argumentul principal invocat de BSH, de guvernul francez și de Comisie se bazează pe textul Regulamentului Bruxelles I bis. În opinia lor, din dispozițiile articolului 4 alineatul (1) („Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție […] în fața instanțelor respectivului stat membru") reiese că, în principiu, competența în temeiul acestei dispoziții este obligatorie. Aceasta înseamnă că, atunci când sunt sesizate, instanțele din statul respectiv sunt în general obligate să soluționeze cauza. În plus, în Hotărârea Owusu, Curtea a considerat, în ceea ce privește dispoziția echivalentă din Convenția de la Bruxelles (articolul 2), că „nu poate exista nicio derogare de la principiul pe care îl prevede decât în cazurile prevăzute în mod expres" de regimul Bruxelles [103]. În cauza respectivă, instanțele din Regatul Unit (pe atunci stat membru) au fost sesizate cu un litigiu împotriva, printre alții, a unui pârât domiciliat în acest stat cu privire la un delict care a avut loc în Jamaica. Prima întrebare adresată de aceste instanțe a fost dacă li se permite să își decline competența în

98 A se vedea Jenard, P., și Möller, G., Report on the Lugano Convention (JO 1990, C 189, p. 57), punctul 54, precum și Almeida Cruz, M., Desantes Real, M., și Jenard, P., Report on the Convention of San Sebastián (JO 1990, C 189, p. 35), punctul 25.

99 Avizul din 7 februarie 2006 (denumit în continuare „Avizul 1/03", EU:C:2006:81).

100 A se vedea Hotărârea din 31 martie 1971, Comisia/Consiliul (22/70, EU:C:1971:32, punctele 17-22).

101 A se vedea punctul 135 de mai jos.

102 Avizul 1/03 (punctul 153). Faptul că articolul 4 alineatul (1) se poate aplica atunci când litigiile prezintă, cu un stat terț, tipurile de legături prevăzute la articolele 24 și 25 din Regulamentul Bruxelles I bis rezultă și din articolele 33 și 34 din acest regulament (a se vedea nota de subsol 107 de mai jos).

103 A se vedea Hotărârea Owusu (punctul 37).

favoarea instanțelor din Jamaica, în temeiul teoriei specifice sistemului de common law *forum non conveniens* [104]. Răspunsul Curții a fost negativ pentru motivul că regimul Bruxelles nu conține o astfel de excepție [105].

115. În opinia acestor intervenienteîntrucât Regulamentul Bruxelles I bis nu prevede în mod expres excepții pentru litigiile al căror obiect este strâns legat de state terțe sau care fac obiectul unui acord de alegere a forului în favoarea instanțelor din statele terțe, rezultă că instanțele din statul membru, atunci când sunt sesizate cu un astfel de litigiu și sunt competente în temeiul articolului 4 alineatul (1) din regulamentul menționat, sunt obligate să soluționeze cauza. Ele nu ar putea să își decline competența decât în împrejurările specifice prevăzute de anumite norme adăugate de legiuitorul Uniunii prin adoptarea Regulamentului Bruxelles I bis, și anume articolele 33 și 34 din acesta, mai exact în cazul unor proceduri concurente în fața instanțelor din statele terțe și numai atunci când litigiul este deja pendinte în fața acestora din urmă la momentul sesizării instanțelor din statele membre [106].

116. În opinia noastră, acesta este un raționament simplist.

117. În primul rând, a deduce din simpla *lipsă* a unor dispoziții consacrate litigiilor strâns legate de state terțe în Regulamentul Bruxelles I bis că instanțele din statele membre sunt, în general, obligate să ignore aceste legături și să se pronunțe cu privire la astfel de cauze constituie o logică eronată. Astfel, ea nu ia în considerare faptul că, astfel cum s-a arătat la punctul 102 de mai sus, acest instrument nu a fost conceput ținând seama de litigiile respective. Această împrejurare explică lipsa în general a oricărei mențiuni în text referitor la acest aspect și motivul pentru care nu se pot deduce, în opinia noastră, consecințe pozitive [107].

118. În al doilea rând, nu se poate deduce în mod rezonabil nici din simplul fapt că articolele 33 și 34 din Regulamentul Bruxelles I bis permit în prezent în mod expres instanțelor din statele membre să își decline competența, printre altele, în astfel de litigii în cazul în care sunt pendinte proceduri concurente în fața instanțelor dintr-un stat terț, că orice posibilitate de a face acest lucru este exclusă în toate celelalte scenarii. Din nou, în textul acestui regulament nu există pur și simplu nicio mențiune cu privire la acest aspect. Astfel, nimic din modul de redactare a acestor

104 Potrivit teoriei *forum non conveniens*, cunoscută în țările cu sistem de common law, o instanță poate refuza să își exercite competența pentru motivul că o instanță dintr-un alt stat ar fi un for mai adecvat pentru judecarea acțiunii [a se vedea Hotărârea Owusu (punctul 8)]. În cauza respectivă, în opinia instanțelor din Regatul Unit acest stat era Jamaica.

105 De asemenea, Curtea a respins aplicarea teoriei *forum non conveniens* din motive de principiu (a se vedea punctul 156 de mai jos).

106 Aceste dispoziții se referă la situația în care *orice* acțiune (articolul 33) sau acțiuni conexe (articolul 34) sunt pendinte, în paralel, la o instanță dintr-un stat membru și la o instanță dintr-un stat terț. În temeiul dispoziției relevante, instanța din statul membru, în cazul în care este competentă în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis, își poate declina competența în favoarea instanței din statul terț, în anumite condiții, inclusiv în cazul în care acest lucru este „[necesar] pentru buna administrare a justiției”. În această privință, considerentul (24) al regulamentului menționat face trimitere la litigii strâns legate de state terțe, precizând că, „[l]a momentul luării în considerare a bunei administrări a justiției, instanța din statul membru în cauză” ar trebui să examineze printre altele „dacă instanța din statul terț are competență exclusivă în cazul respectiv în circumstanțe în care o instanță a unui stat membru ar avea competență exclusivă”. Prin urmare, în cazul în care se aplică articolul 33 sau articolul 34, instanțele din statele membre pot lua în considerare în mod indirect legăturile respective și își pot declina competența nu pentru aceste motive *per se*, ci ca urmare a situației de *lis pendens*. Totuși, astfel cum s-a arătat mai sus, aceste dispoziții nu se aplică decât în cazul în care instanța din statul terț a fost sesizată *prima*, iar nu în cazul în care a fost *a doua* instanță sesizată.

107 Nici articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis nu conține, în opinia noastră, nicio mențiune cu privire la aspectul în discuție. Într-adevăr, această dispoziție trebuie interpretată în coroborare cu articolul 5 alineatul (1) din acest regulament. Prima dispoziție indică faptul că pârâtul „[este]” acționat în justiție în fața instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia își are domiciliul, iar a doua că „[poate] fi [acționat] în justiție în fața instanțelor unui alt stat membru numai în temeiul normelor enunțate [în regulament]”. Astfel, aceste dispoziții se referă numai la repartizarea competențelor *între statele membre*. Ele nu abordează aspectul dacă și, în caz afirmativ, în ce condiții instanțele de la domiciliul pârâtului își pot declina competența în favoarea instanțelor dintr-un stat terț.

dispoziții sau din considerentele sale nu indică faptul că acestea sunt menite să reglementeze *în mod exhaustiv* posibilitatea instanțelor din statele membre de a-și declina competența în favoarea instanțelor din statele terțe [108].

119. În al treilea rând, Hotărârea Owusu nu permite, în realitate, interpretarea literală sugerată de BSH, de guvernul francez și de Comisie. Desigur, Curtea și-a formulat afirmația cu privire la singurele derogări posibile de la efectul obligatoriu al articolului 4 alineatul (1) (actual) din Regulamentul Bruxelles I bis ca fiind cele prevăzute în mod expres de acesta în termeni fără rezerve. Totuși, Curtea a refuzat în același timp să răspundă la a doua întrebare a instanței de trimitere, care privea în special aspectul dacă instanțele din statele membre sunt obligate să își exercite competența *și* atunci când sunt sesizate cu litigii în care obiectul este strâns legat de state terțe sau în pofida acordurilor de alegere a forului ce desemnează instanțe din state terțe, întrucât aceste situații nu erau în discuție în litigiul principal. În mod evident, dacă această afirmație ar fi fost menită să vizeze și aceste situații, Curtea ar fi răspuns la ambele întrebări împreună. În schimb, aceasta le-a exclus în mod expres din hotărârea sa [109].

120. În sfârșit, cel puțin alte două decizii ale Curții, care nu au fost discutate de intervenientele respective și care au fost pronunțate înainte și, respectiv, *ulterior* pronunțării Hotărârii Owusu, indică (în mod evident, în opinia noastră) că instanțele statelor membre nu sunt de fapt obligate să soluționeze litigii care prezintă astfel de legături strânse cu state terțe, în pofida lipsei unor dispoziții exprese în acest sens în regimul Bruxelles.

121. În Hotărârea Coreck Maritime, Curtea, după ce a decis că articolul 17 din Convenția de la Bruxelles nu este „aplicabil” acordurilor de alegere a forului care desemnează instanțe din state terțe, a precizat imediat că, în cazul în care este sesizată în pofida unui astfel de acord, instanța dintr-un stat membru „trebuie […] să aprecieze valabilitatea [acordului] în conformitate cu dreptul aplicabil, inclusiv cu normele privind conflictul de legi din statul membru respectiv” [110]. Consecința logică a acestui raționament este că, în cazul în care instanța respectivă consideră că acordul în cauză este valabil, aceasta poate să îl aplice și să își decline competența în favoarea instanțelor desemnate.

122. În Hotărârea Mahamdia, Curtea a considerat că instanțele unui stat membru, competente să soluționeze un litigiu de muncă în temeiul normelor de protecție prevăzute (la acel moment) în această materie de Regulamentul Bruxelles I, nu erau autorizate să pună în aplicare un acord de alegere a forului în care erau desemnate instanțele unui stat terț. Cu toate acestea, în mod esențial, ea a procedat astfel pentru motivul că acordul în litigiu nu respecta limitele prevăzute de

[108] A se vedea Briggs, A., *Civil Jurisdiction and Judgments*, Informa Law, Oxon, 2015, ediția a 6-a, p. 316-362, la p. 345, și Mills, A., *Party Autonomy in Private International Law*, Cambridge University Press, Cambridge, 2018, p. 217. În special, articolele 33 și 34 din Regulamentul Bruxelles I *bis* nu figurează într-o secțiune închisă, intitulată „Posibilitatea de declinare a competenței în favoarea instanțelor din statele terțe”. În schimb, acestea fac parte din capitolul II secțiunea 9 din regulament, intitulată „Litispendență și conexitate”. Aceste dispoziții nu indică nici, de exemplu, că „o instanță dintr-un stat membru își poate declina competența în favoarea instanțelor dintr-un stat terț *numai* în cazul în care […]”. În schimb, ele indică faptul că, „în cazul în care” există o situație de litispendență, instanța din statul membru își poate declina competența dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de aceste dispoziții. Același lucru este valabil și pentru considerentul (24) al acestui regulament. Acesta din urmă indică pur și simplu că, în cazul unor proceduri concurente, pentru a aprecia dacă își declină competența, instanța statului membru poate lua în considerare legăturile strânse ale cauzei cu statul terț în cauză. El nu precizează că astfel de legături pot fi luate în considerare *numai* în această situație.

[109] A se vedea Hotărârea Owusu (punctele 48-52). Se susține uneori că Avizul 1/03 susține o astfel de interpretare literală. Totuși, nu aceasta este situația pentru că pur și simplu el nu abordează aspectul dacă instanțele din statele membre sunt obligate să își exercite competența care le revine în temeiul regimului Bruxelles. În mod similar, în Hotărârea IRnova, Curtea nu a abordat aspectul dacă, întrucât articolul 24 punctul 4 nu este „aplicabil” litigiilor privind valabilitatea brevetelor înregistrate în state terțe, instanțele din statul membru în care este domiciliat pârâtul ar fi obligate să se pronunțe cu privire la această chestiune. Curtea nu a trebuit să facă acest lucru, întrucât cauza respectivă nu se referea la valabilitate (a se vedea punctele 36-48 din hotărârea menționată).

[110] Hotărârea Coreck (punctul 19 și jurisprudența citată).

regimul Bruxelles în ceea ce privește autonomia părților în materie de raporturi de muncă [111]. Consecința logică este că, în cazul în care astfel de limite *sunt* respectate (a se vedea de asemenea punctul 150 de mai jos), instanțele din statele membre sunt autorizate să pună în aplicare convențiile de atribuire de competență în favoarea instanțelor din statele terțe [112].

123. Deși aceste hotărâri se refereau la acorduri de alegere a forului, ideea generală care rezultă din acestea (că instanțele din statele membre au dreptul, în anumite situații, să nu își exercite competența, chiar și în lipsa unor dispoziții exprese în acest sens în regimul Bruxelles) este, în opinia noastră, aplicabilă litigiilor al căror obiect este strâns legat de state terțe.

2) Interpretarea teleologică și coerentă a regulamentului

124. Revenind la principii, considerăm că, deși, astfel cum s-a arătat mai sus, nu ar fi de dorit ca instanțele din statele membre să fie complet lipsite de competență în litigiile care au legături precum cele avute în vedere la articolul 24 sau la articolul 25 din Regulamentul Bruxelles I bis cu state terțe, ar fi nejustificat să se impună acestor instanțe să se pronunțe cu privire la acestea.

125. În primul rând, o astfel de interpretare ar fi contrară înseși motivelor, legate de principiile fundamentale, care stau la baza articolelor 24 și 25 din Regulamentul Bruxelles I bis.

126. Considerăm că rațiunea de a fi a (majorității) normelor de competență exclusivă prevăzute la articolul 24 din Regulamentul Bruxelles I bis o reprezintă deferența datorată anumitor drepturi și interese suverane. Litigiile privind drepturile reale imobiliare (articolul 24 punctul 1 din acest regulament) se referă la suveranitatea tradițională a statelor de a controla terenurile aflate în interiorul frontierelor lor. Cele referitoare la valabilitatea înregistrărilor în registrele publice sau a brevetelor (articolul 24 punctele 3 și 4 din acesta) pun sub semnul întrebării funcționarea administrațiilor publice implicate. Cele referitoare la executarea hotărârilor (articolul 24 punctul 5 din acesta) privesc în mod direct dreptul rezervat statelor de a exercita competența de executare pe teritoriul lor. Statele nu ar accepta ca instanțele străine să intervină în astfel de materii. Acestea pot fi judecate numai de instanțele „lor” [113]. În mod remarcabil, această politică a fost considerată de legiuitorul Uniunii ca fiind atât de importantă, încât a prevăzut ca articolul 24 din Regulamentul Bruxelles I bis să se aplice de îndată ce sunt în joc drepturile și interesele suverane ale unui stat membru, indiferent de domiciliul pârâtului [114].

127. Prin urmare, nu vedem logica care stă la baza afirmației potrivit căreia instanțele dintr-un stat membru, pe de o parte, nu au dreptul să se pronunțe cu privire la valabilitatea unui titlu de proprietate asupra unui teren situat într-un alt stat membru sau cu privire la caracterul adecvat al măsurilor de executare luate de autoritățile din statul membru respectiv (și așa mai departe), dar, pe de altă parte, sunt în general obligate să facă exact acest lucru atunci când este vizat un stat

111 A se vedea Hotărârea Mahamdia (punctele 60-66).

112 A se vedea în acest sens Hotărârea Mahamdia (punctul 65). A se vedea de asemenea Kistler, A.R.E., „Effect of exclusive choice-of-court agreements in favour of third States within the Brussels I Regulation Recast”, *Journal of Private International Law*, vol. 14, nr. 1, 2018, p. 79 și 81-83, Hartley, T.C., *op. cit.*, punctele 13.19-13.21. Astfel, a accepta punctul de vedere sugerat de BSH, de guvernul francez și de Comisie ar însemna a accepta și ideea ciudată potrivit căreia Curtea (1) a anulat în mod implicit Hotărârea Coreck Maritime prin Hotărârea Owusu și (2) a urmat un raționament complet discutabil în Hotărârea Mahamdia.

113 A se vedea în ceea ce privește articolul 24 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis, Concluziile avocatului general Poiares Maduro prezentate în cauza ČEZ (C-343/04, EU:C:2006:13, punctele 35-39), în ceea ce privește articolul 24 punctul 4 din acest regulament, punctul 60 de mai sus, iar în ceea ce privește articolul 24 punctul 5 din acest regulament, Hotărârea din 26 martie 1992, Reichert și Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, punctul 26). A se vedea, în general, Raportul Jenard, p. 35 și 38, Usunier, L., *op. cit.*, punctele 3, 43 și 59, Droz, G., *op. cit.*, punctele 137 și 156, Gaudemet-Tallon, H., și Ancel, M.-E., *op. cit.*, punctele 104 și 118, Hartley, T., *op. cit.*, p. 212, precum și Gothot, P., și Holleaux, D., punctele 154, 155 și 158.

114 A se vedea considerentul (14), precum și articolul 6 alineatul (1) și articolul 24 din Regulamentul Bruxelles I bis.

terț. Noțiunea potrivit căreia, în cauza principală, instanțelor suedeze le este interzis să se pronunțe cu privire la valabilitatea, de exemplu, a părții germane a brevetului european în cauză, chiar ca o simplă chestiune prealabilă, dar ar fi fost obligate, dacă ar fi fost sesizate în acest sens, să emită o declarație privind valabilitatea părții turce este derutantă; aceleași drepturi și interese suverane ar fi respectate în primul caz, dar ar fi respinse complet în celălalt [115].

128. O astfel de interpretare a Regulamentului Bruxelles I bis ar fi discutabilă din punctul de vedere al dreptului internațional public. Cu toate că această chestiune este disputată, opinia majoritară este că dreptul internațional stabilește limitele competenței judiciare a statelor în materie civilă [116]. Desigur, astfel cum susține Comisia, în cazul în care pârâtul dintr-un litigiu civil are domiciliul într-un stat membru, o astfel de legătură cu teritoriul său îi permite în mod obișnuit acestuia din urmă, în temeiul dreptului internațional public, să se pronunțe cu privire la acest aspect. Totuși, în cazul în care litigiul respectiv aduce atingere drepturilor unui alt stat, invocarea competenței sale este primordială. Locul unde se află domiciliul pârâtului nu ar putea servi drept justificare pentru ca primul stat să intervină în afacerile interne ale celui de al doilea. Acest lucru ar putea fi considerat o încălcare a principiului egalității suverane [117]. Regulamentul Bruxelles I bis trebuie interpretat în conformitate cu aceste principii fundamentale [118]. Sistemul prevăzut de acest regulament nu este izolat de restul lumii și nu poate invalida în totalitate pretențiile asupra competenței exclusive ale statelor terțe.

129. La rândul său, articolul 25 din Regulamentul Bruxelles I bis reflectă o politică în favoarea autonomiei părților. Legiuitorul Uniunii a considerat că este de dorit să se promoveze capacitatea partenerilor contractuali de a-și „alege instanța” [119]. Prin soluționarea în prealabil a aspectului legat de instanța (instanțele) care ar soluționa eventualele litigii ce decurg din contracte, acordurile de alegere a forului sporesc securitatea juridică și previzibilitatea litigiilor, ceea ce, la rândul său, favorizează comerțul internațional (acesta fiind motivul pentru care întreprinderile utilizează în mod frecvent acest instrument). Și în acest caz legiuitorul Uniunii a considerat că această politică este atât de importantă încât, atunci când instanțele unui stat membru sunt desemnate printr-un astfel de acord, acesta a mandatat, în principiu [120], orice altă instanță să își cedeze competența instanțelor alese de părți și a stabilit ca articolul 25 să se aplice indiferent de domiciliul pârâtului [121].

115 Sau, mai precis, ar putea fi luate în considerare, dar numai în cazul procedurilor concurente, iar nu în cazul în care instanțele din statele membre ar fi sesizate chiar cu o zi înaintea instanțelor din statul terț (a se vedea punctul 115 de mai sus), ceea ce ar fi incoerent, dacă nu absurd. „Relația specială” dintre Uniunea Europeană și statele sale membre nu poate justifica o astfel de diferență de tratament. Drepturile acestor state sunt luate în considerare, la articolul 24, nu ca urmare a calității lor de state membre ale Uniunii Europene, ci pur și simplu pentru că sunt entități suverane în ordinea internațională.

116 A se vedea *inter alia* Roorda, L., și Ryngaert, C., „Public International Law Constraints on the Exercise of Adjudicatory Jurisdiction in Civil Matters”, în Forlati, S., și Franzina, P. (ed.), *Universal Civil Jurisdiction – Which Way Forward?*, BRILL, 2020, p. 74-95, precum și Mills, A., „Rethinking Jurisdiction in International Law”, *The British Yearbook of International Law*, 2014, vol. 84, nr. 1, p. 187-239.

117 A se vedea *inter alia* Roorda, L., și Ryngaert, C., *op. cit.*, p. 77, 82 și 87, Mills, A., *Party Autonomy in Private International Law*, p. 233, Usunier, L., *op. cit.*, punctele 1, 43 și 67. Cu toate acestea, BSH și Comisia au susținut că, în cazul în care instanțele unui stat membru ar declara, de exemplu, nulitatea unui brevet acordat de un stat terț, aceasta nu ar aduce atingere suveranității statului respectiv, întrucât decizia respectivă nu ar fi recunoscută în acel stat. În opinia noastră, acest argument nu ține seama de două aspecte. În primul rând, un stat terț ar refuza orice autoritate unei astfel de decizii *tocmai* pentru că ar fi percepută ca o ingerință într-o materie suverană. În al doilea rând, întrucât o astfel de decizie nu ar putea fi niciodată executată în acest stat, *a fortiori*, instanțele din statele membre nu ar trebui să fie abilitate să se pronunțe de la bun început (a se vedea punctul 134 de mai jos).

118 A se vedea printre altele Hotărârea din 16 iunie 1998, Racke (C-162/96, EU:C:1998:293, punctul 46), și Hotărârea din 26 aprilie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul (C-401/19, EU:C:2022:297, punctul 70). Chiar dacă Curtea ar fi considerat în mod eronat că astfel de limite ale competenței jurisdicționale nu există în dreptul internațional, astfel cum susține Electrolux, ar fi în continuare condamnabil din punctul de vedere al curtoaziei internaționale ca o instanță a unui stat membru să se pronunțe cu privire la chestiuni care aduc atingere drepturilor unui stat terț.

119 A se vedea considerentele (14) și (19) ale Regulamentului Bruxelles I bis, precum și în special Hotărârea din 7 iulie 2016, Hőszig (C-222/15, EU:C:2016:525, punctul 44).

120 Sub rezerva îndeplinirii condițiilor prevăzute la articolul 25 și a respectării limitelor impuse de normele privind competența de protecție (a se vedea punctul 150 de mai jos).

121 A se vedea considerentul (14), articolul 6 alineatul (1) și articolul 25 din Regulamentul Bruxelles I bis.

130. În consecință, încă o dată, nu vedem logica care stă la baza argumentului potrivit căruia instanțele din statele membre ar trebui, pe de o parte, să fie obligate să pună în aplicare acordurile de alegere a forului în favoarea instanțelor dintr-un alt stat membru, dar, pe de altă parte, ar trebui, în general, să ignore acordurile similare care desemnează instanțe din state terțe. Acest lucru ar submina politica urmată în cadrul regimului Bruxelles. Voința părților ar fi respectată în primul caz, dar ignorată în celălalt. Dacă instanțele din statele membre ar fi obligate să își asume competența în pofida unor astfel de acorduri, aceste instrumente și-ar pierde scopul de a asigura securitatea juridică. De exemplu, o societate stabilită în Uniunea Europeană și o societate stabilită în Statele Unite nu au putut ajunge la un compromis obligatoriu în favoarea instanțelor din New York (Statele Unite). Societatea din Statele Unite ar putea să își încalce în mod liber angajamentul prin introducerea unei acțiuni în justiție în fața instanțelor din statul membru în care este stabilită societatea din Uniunea Europeană. În cazul în care acestea ar fi primele instanțe sesizate, acestora nu li s-ar permite să pună în aplicare acordul în cauză [122].

131. O asemenea interpretare a Regulamentului Bruxelles I bis ar fi, din nou, discutabilă din punctul de vedere al normelor generale, și anume, de această dată, al drepturilor fundamentale. Astfel, autonomia părților este o expresie a libertății contractuale, care este protejată în temeiul dreptului Uniunii, printre altele, prin articolul 16 din cartă [123]. Această libertate implică faptul că în principiu ordinea juridică a unui stat pune în aplicare voința părților la un contract. În cazul în care instanțelor din statele membre li s-ar interzice, conform unei viziuni extreme asupra „efectului obligatoriu” al Regulamentului Bruxelles I bis, să pună în aplicare acordurile de alegere a forului în favoarea instanțelor din statele terțe, aceasta ar implica, în opinia noastră, o restrângere severă și nejustificată a acestei libertăți [124]. Prin urmare, această interpretare nu poate fi reținută de Curte [125].

132. În al doilea rând, această interpretare ar fi de asemenea contrară obiectivelor generale ale regimului Bruxelles. În special, considerăm că obligarea instanțelor din statele membre, atunci când sunt competente în temeiul normelor Regulamentului Bruxelles I bis, să se pronunțe cu privire la valabilitatea titlurilor de proprietate asupra imobilelor situate pe teritoriul unui stat terț sau a brevetelor înregistrate într-un stat terț (și așa mai departe) sau cu privire la litigiile care intră sub incidența acordurilor de alegere a forului ce desemnează instanțe din state terțe nu ar contribui la securitatea juridică pe care acest regulament urmărește să o realizeze în materie de competență.

133. Acest lucru este evident în special în ceea ce privește acordurile de alegere a forului. Părțile se așteaptă ca numai instanțele alese de ele să judece și să soluționeze potențialul lor litigiu. Faptul că anumite instanțe ale statelor membre ar putea fi obligate să se pronunțe în pofida unui astfel de acord ar submina aceste așteptări.

[122] A se vedea punctul 115 de mai sus. Aceasta ar încuraja o „cursă” nesănătoasă către instanțe, fiecare parte încercând să fie prima care acționează ori pentru a aplica, ori, dimpotrivă, pentru a anula acordul de alegere a forului.

[123] A se vedea Hotărârea din 12 ianuarie 2023, TP (Editor audiovizual pentru televiziunea publică) (C-356/21, EU:C:2023:9, punctul 74 și jurisprudența citată).

[124] O astfel de limitare nu ar îndeplini condițiile prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din cartă. În primul rând, aceasta nu ar fi „prevăzută de lege”, întrucât un rezultat atât de drastic ar rezulta din lipsa unor norme specifice în Regulamentul Bruxelles I bis. În al doilea rând, nu s-ar putea considera că aceasta „răspund[e] efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune” (a se vedea pentru mai multe detalii punctul 161 de mai jos). În al treilea rând, chiar dacă ar exista un astfel de obiectiv, incoerența, dacă nu chiar absurditatea acestei limitări, ar face imposibilă apărarea. Amintim că instanțele din statele membre ar fi autorizate să pună în aplicare acordurile de alegere a forului în favoarea unui stat terț în cazul unor proceduri concurente, dar nu și în cazul în care instanțele din statele membre ar fi sesizate chiar și cu doar o zi înaintea sesizării instanțelor din statul terț (a se vedea punctul 115 de mai sus).

[125] A se vedea printre altele Hotărârea din 26 aprilie 2022, Polonia/Parlamentul și Consiliul (C-401/19, EU:C:2022:297, punctul 70 și jurisprudența citată).

134. În plus, așa cum susține Electrolux, o asemenea soluție nu ar contribui la buna administrare a justiției. Într-adevăr, deși deciziile pe care instanțele din statele membre le-ar pronunța cu privire la astfel de litigii ar fi considerate valabile în Uniunea Europeană, acestea (tocmai pentru că afectează o chestiune suverană sau pentru că au fost pronunțate cu încălcarea unui acord de alegere a forului) ar fi cel mai probabil ignorate în statele terțe în cauză [126]. În mod evident, o hotărâre privind valabilitatea unui titlu de proprietate sau a unui brevet are o valoare redusă dacă nu poate fi executată în statul în care se află proprietatea sau în care este înregistrat brevetul. În ceea ce privește o hotărâre pronunțată cu încălcarea unui acord de alegere a forului, deși reclamantul poate găsi un avantaj strategic atunci când introduce o acțiune în statul membru în care pârâtul își are domiciliul (deoarece, de obicei, bunurile acestuia din urmă sunt situate în statul respectiv), întrucât hotărârea ar fi lipsită de efect în statul terț ales inițial, nimic nu ar împiedica ca același litigiu să fie rejudecat în statul membru respectiv la cererea celeilalte părți. În plus, în toate aceste scenarii, instanțele din statele membre și cele din statele terțe pot ajunge să pronunțe decizii ireconciliabile cu privire la același litigiu.

3) Convențiile internaționale nu oferă un răspuns cuprinzător

135. Guvernul francez și Comisia observă că, în lipsa unor dispoziții specifice în Regulamentul Bruxelles I bis, o soluție la obiecțiile exprimate mai sus poate fi găsită în convențiile internaționale privind competența în materie civilă, care sunt obligatorii pentru Uniunea Europeană și pentru statele sale membre. În anumite condiții [127], aceste convenții prevalează asupra regimului Bruxelles. În cazul în care se aplică aceste convenții, competența instanțelor din statele membre este reglementată în schimb de normele lor. Cele două instrumente principale [128] în această privință sunt Convenția de la Lugano II și Convenția de la Haga din 30 iunie 2005 privind acordurile de alegere a forului [129]. Prima conține dispoziții echivalente cu articolele 24 și 25 din Regulamentul Bruxelles I bis. Cea de a doua impune aplicarea de către instanțele părților contractante a acordurilor exclusive de alegere a forului.

136. Desigur, aceste convenții internaționale oferă o soluție *ideală* la problemele discutate mai sus. Ele garantează că instanțele statelor membre respectă drepturile și interesele statelor terțe implicate, precum și pe cele ale părților private care doresc să încredințeze litigiile lor anumitor instanțe din statele terțe. Acestea garantează, de asemenea, reciprocitatea din partea statelor în cauză, precum și recunoașterea și executarea, în toate părțile contractante, a hotărârilor pronunțate de instanțele din celelalte părți contractante.

137. Cu toate acestea, soluția astfel furnizată este în mod inevitabil (în mare măsură) *parțială*. Prin natura lor, aceste convenții prevalează asupra regimului Bruxelles numai în cazurile în care statul terț vizat de litigiu sau ale cărui instanțe au fost desemnate printr-un acord de alegere a

[126] Refuzul de a recunoaște o hotărâre străină pronunțată cu încălcarea competenței exclusive a statului solicitat este o măsură comună în dreptul intern. Ea este prevăzută de asemenea, în ceea ce privește interiorul Uniunii Europene, la articolul 45 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul Bruxelles I bis, precum și în convenții internaționale, cum ar fi Convenția privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine în materie civilă sau comercială [a se vedea articolul 5 alineatul (3) și articolul 6 din această convenție].

[127] A se vedea articolul 71 alineatul (1) și articolul 73 alineatele (1) și (3) din Regulamentul Bruxelles I bis, precum și Hotărârea din 4 mai 2010, TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:243).

[128] În schimb, amintim că CBE nu conține norme de competență internațională. Există o singură excepție care nu este relevantă pentru prezenta cauză (a se vedea punctul 23 de mai sus). Prin urmare, astfel cum au subliniat toate intervenientele, un stat precum Turcia, care este parte la CBE, trebuie tratat ca orice alt stat terț în sensul normelor Regulamentului Bruxelles I bis.

[129] Convenție aprobată prin Decizia 2014/887/UE a Consiliului din 4 decembrie 2014 privind aprobarea, în numele Uniunii Europene, a Convenției de la Haga din 30 iunie 2005 privind acordurile de alegere a forului (JO 2014, L 353, p. 5, denumită în continuare „Convenția de la Haga”).

forului este parte la convenția în cauză [130]. În această privință, de exemplu, Convenția de la Lugano II este obligatorie, pe lângă statele membre, numai pentru statele Asociației Europene a Liberului Schimb și pentru Confederația Elvețiană. Ea nu oferă nicio soluție atunci când brevetul în litigiu este, precum în speță, înregistrat în Turcia. În mod similar, până în prezent, numai câteva state terțe sunt obligate să respecte Convenția de la Haga [131]. Astfel, numai în *anumite* situații astfel de convenții oferă o soluție la problemele discutate mai sus.

138. În mod evident, cu cât mai multe state terțe participă la asemenea convenții internaționale cu Uniunea Europeană, în special la Convenția de la Haga, cu atât aceste convenții vor deveni mai relevante în litigiile internaționale și vor contribui la certitudinea acestei materii. Cu toate acestea, pragmatic vorbind, niciodată nu vor face acest lucru toate statele terțe din lume și nici măcar majoritatea acestora. Astfel, soluțiile multilaterale nu atenuează (și nu vor atenua niciodată) necesitatea unor soluții unilaterale solide în cadrul regimului Bruxelles. Obligația instanțelor din statele membre de a se pronunța cu privire la litigiile strâns legate de state terțe nu figurează printre aceste soluții.

4) Pretinsa „intenție clară” a legiuitorului Uniunii

139. BSH, guvernul francez și Comisia susțin totuși sau cel puțin sugerează că „intenția clară” a legiuitorului Uniunii atunci când a adoptat Regulamentul Bruxelles I bis a fost ca instanțele statelor membre, când sunt competente în temeiul acestui instrument, să fie obligate să judece și să soluționeze litigii care au legături strânse cu state terțe, cu excepția cazurilor în care se aplică articolele 33 și 34 din regulamentul menționat. Deși este conștient de deficiențele acestei soluții enumerate mai sus și, prin urmare, nu este mulțumit de rezultat, guvernul francez susține că nu este de competența Curții să corecteze voința legiuitorului pe cale de interpretare.

140. Nu putem decât să fim de acord cu ideea generală care stă la baza acestei obiecții. Cu toate acestea, considerăm că aceasta nu are importanță în speță.

141. În primul rând, la fel ca avocatul general Bobek în Concluziile prezentate în cauza BV [132], considerăm că intenția legiuitorului Uniunii este, în principiu, determinantă numai atunci când este exprimată în mod clar în reglementarea adoptată. Astfel cum s-a explicat printre altele la punctul 118 de mai sus, nu aceasta este situația în speță. Dacă voința legiuitorului ar fi fost cea explicată de guvernul francez și de Comisie, acesta ar fi avut numeroase ocazii să o precizeze, cel puțin într-un considerent specific al Regulamentului Bruxelles I bis.

142. În al doilea rând, în ceea ce privește ceea ce s-a întâmplat în cursul procesului legislativ care a condus la adoptarea acestui regulament, suntem de asemenea de acord cu avocatul general Bobek că în general Curtea ar trebui să evite „efectuarea unor cercetări aproape arheologice” cu privire la lucrările pregătitoare ale unui instrument, precum și evite să se simtă legată de evenimente, de idei și de intenții pe care le-a (re)descoperit în acest mod, cu atât mai mult cu cât un astfel de exercițiu nu relevă de obicei o imagine clară, ci una complexă și neclară [133]. Or, tocmai aceasta este situația în speță.

130 A se vedea articolele 22 și 23 din Convenția de la Lugano II și articolul 3 litera (a) din Convenția de la Haga.

131 Și anume China, Mexic, Muntenegru, Singapore, Ucraina și Regatul Unit (a se vedea Conferința de la Haga de drept internațional privat, tabelul privind statutul, 37; Convenția din 30 iunie 2005 privind acordurile de alegere a forului; disponibilă la adresa https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid= 98).

132 C-129/19, EU:C:2020:375, punctele 117-123.

133 Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauza BV (C-129/19, EU:C:2020:375, punctul 123).

143. Astfel cum subliniază guvernul francez și Comisia, din lucrările pregătitoare relevante reiese că legiuitorul Uniunii cunoștea problema aplicării regimului Bruxelles în cazul unor situații „externe”[134]. În plus, în timp ce propunerea inițială a Comisiei conținea doar o nouă dispoziție privind procedurile concurente, în mai multe etape ale procesului legislativ, atât în fața Parlamentului European[135], cât și a Consiliului, au fost prezentate, în special de către delegațiile Franței și Regatului Unit[136], propuneri de includere a unor norme care să prevadă libertatea de declinare a competenței în cazul în care obiectul prezintă o legătură strânsă cu un stat terț sau în care se aplică un acord de alegere a forului prin care sunt desemnate instanțe din statele terțe. În mod evident, aceste propuneri au fost respinse de legiuitor, fiind păstrate în textul final numai normele privind procedurile concurente (care au devenit articolele 33 și 34 din Regulamentul Bruxelles I bis).

144. Cu toate acestea, nu trebuie să tragem concluzii pripite. În documentele accesibile publicului există puține explicații (dacă există vreuna) cu privire la motivul pentru care legiuitorul Uniunii a respins aceste propuneri[137] sau, cel mai important în scopul prezentei cauze, cu privire la *consecințele* pe care lipsa unor astfel de norme specifice în regimul Bruxelles ar trebui, în opinia sa, să le aibă asupra competenței instanțelor din statele membre în ceea ce privește litigiile strâns legate de state terțe. În special, nu am găsit niciun indiciu, cu atât mai puțin o afirmație clară, că legiuitorul a intenționat, prin faptul că nu a adăugat astfel de norme, să *nege* posibilitatea ca instanțele din statele membre să își decline competența. De fapt, singurul document intern al Consiliului pe care l-am putut găsi ce dezbate în mod substanțial propunerile guvernului francez și ale guvernului Regatului Unit este o notă a delegației germane, care indică contrariul. În cadrul acesteia, delegația respectivă se opune propunerilor menționate, dar, în mod esențial, pentru motivul că „Regulamentul Bruxelles I nu reglementează în mod definitiv competența internațională a instanțelor din statele membre în raport cu instanțele din state terțe” și că, în consecință, ar trebui în special „să se lase în continuare la latitudinea dreptului național al statelor membre reglementarea în mod independent a efectului unui acord care atribuie competență instanțelor unui stat terț”[138]. Această explicație reflectă Hotărârea Coreck Maritime, discutată la punctul 121 de mai sus[139].

134 Această chestiune a fost evidențiată, în vederea viitoarei reformări a regimului Bruxelles, de mai multe studii comandate de Comisie (a se vedea, *inter alia*, Hess, B., Pfeiffer, T., și Schlosser, P., *op. cit.*, punctele 360-362 și 388), precum și în raportul Comisiei din 2009 (p. 5). În plus, Comisia a consultat o parte interesată cu privire la această chestiune [a se vedea Comisia Europeană, 21 aprilie 2009, Cartea verde referitoare la revizuirea Regulamentului (CE) nr. 44/2001 al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [COM(2009) 175 final), p. 4].

135 A se vedea Parlamentul European, Comisia pentru afaceri juridice, doc. 2010/0383 (COD), 19 octombrie 2011, amendamentele 106, 112 și 113.

136 Consiliul Uniunii Europene, doc. 9474/11 ADD 8, 8 iunie 2011, *Note from the United Kingdom delegation to Working Party on Civil Law Matters (Brussels I)*, p. 7-15, doc. 9474/11 ADD 14, 16 iunie 2011, *Note from the French delegation to Working Party on Civil Law Matters (Brussels I)*, p. 8-18, doc. 8000/12, 22 martie 2012, *Note from the United Kingdom delegation to Working Party on Civil Law Matters (Brussels I)*, p. 1-8, doc. 8205/12, 27 martie 2012, *Note from the French delegation to Working Party on Civil Law Matters (Brussels I)*, p. 1-7.

137 Aprobarea (pe atunci) viitoare de către Uniunea Europeană a Convenției de la Haga este menționată de câteva ori [a se vedea Consiliul Uniunii Europene, doc. 9549/12, 4 mai 2012, *Note from the delegation of the United-Kingdom to Working Party on Civil Law Matters (Brussels I)*, p. 2] și poate explica motivul pentru care legiuitorul a ales să nu adauge în regulament norme privind acordurile de alegere a forului în favoarea instanțelor statelor terțe.

138 Consiliul Uniunii Europene, doc. 13756/11 ADD 1, 9 septembrie 2011, *Note from German delegation to Working Party on Civil Law Matters (Brussels I)*, p. 3 (sublinierea noastră).

139 În doctrină se invocă un argument potrivit căruia legiuitorul Uniunii a dorit într-adevăr să nege dreptul instanțelor din statele membre de a aplica acordurile de alegere a forului în favoarea instanțelor din statele terțe, întrucât acest lucru ar stimula statele terțe să adere la Convenția de la Haga [a se vedea Beaumont, P., „The revived Judgments Project in The Hague”, Netherlands Internationaal Privaatrecht (NIPR), 2014, vol. 4, p. 532-539]. Desigur, autorul a fost membru al grupului de lucru al Consiliului care a conceput Regulamentul Bruxelles I bis. Cu toate acestea, declarația unui astfel de expert nu poate fi suficientă pentru a stabili voința legiuitorului Uniunii, în special atunci când este contrazisă de declarațiile altor delegații. În orice caz, ideea că legiuitorul ar fi putut vreodată să dorească să sacrifice autonomia părților în cadrul regulamentului pentru a o promova la nivel internațional este năucitoare.

145. În plus, refuzul legiuitorului de a adăuga astfel de norme, cu excepția articolelor 33 și 34 din Regulamentul Bruxelles I bis, trebuie, în opinia noastră, să fie luat în considerare în contextul său. Amintim că intenția inițială a Comisiei prin propunerea sa legislativă a fost de a proceda la o „internaționalizare” completă a regimului Bruxelles, prin extinderea acestuia la pârâții cu domiciliul în state terțe [140]. Totuși, legiuitorul a respins ideea, în special din cauza impactului pe care o astfel de extindere l-ar putea avea asupra relațiilor Uniunii Europene cu partenerii săi internaționali și din cauza dificultăților cu care s-ar confrunta justițiabilii în ceea ce privește recunoașterea în străinătate a deciziilor pronunțate de instanțele statelor membre. În acest context, se pare că legiuitorul nu a intenționat să impună o soluție cuprinzătoare în ceea ce privește litigiile strâns legate de state terțe. Mai degrabă, acesta a dorit să trateze problema *a minima*, reglementând numai procedurile concurente și lăsând restul la latitudinea dreptului național (pentru moment) [141].

146. În sfârșit și în orice caz, considerăm că legiuitorul Uniunii nu a avut vreodată competența de a obliga instanțele unui stat membru să se pronunțe cu privire la chestiuni care aduc atingere drepturilor și intereselor suverane ale statelor terțe și nici să le impună acestora să refuze în general acordurile de alegere a forului care indică un astfel de stat. În mod evident, dreptul internațional public și articolul 16 din cartă, ca norme superioare, încadrează puterea de apreciere a legiuitorului atunci când adoptă un instrument de drept derivat al Uniunii precum Regulamentul Bruxelles I bis. Am explicat la punctele 128 și 131 de mai sus motivul pentru care o astfel de soluție ar fi incompatibilă cu aceste norme superioare. Prin urmare, deși legiuitorul ar putea alege în mod legitim să adauge în acest instrument norme care să reglementeze în aceste situații condițiile în care o instanță dintr-un stat membru își poate declina competența în favoarea instanțelor din statele terțe sau să nu adauge astfel de norme, implicația acestei din urmă alegeri nu poate fi cea susținută de guvernul francez și de Comisie.

d) Instanțele statelor membre pot refuza să judece astfel de litigii în cazul în care acestea „reflectă” sistemul regulamentului

147. La fel ca Electrolux, considerăm că, deși instanțele dintr-un stat membru pot fi competente, în temeiul normelor Regulamentului Bruxelles I bis, să soluționeze litigii al căror obiect este strâns legat de state terțe sau care intră sub incidența unui acord exclusiv de alegere a forului ce desemnează instanțe din statele terțe, acest regulament le permite să își decline competența de judecare a cauzei. Acesta este, pur și simplu, singurul răspuns rațional care asigură atingerea scopului acestui instrument, precum și coerența sa cu norme superioare.

148. Pentru aceste litigii specifice, trebuie recunoscută o derogare implicită de la efectul obligatoriu al articolului 4 alineatul (1) din regulamentul menționat. Întrucât acest instrument nu conține (încă) dispoziții care să atribuie instanțelor din statele membre posibilitatea de a-și declina competența în astfel de situații, aceasta înseamnă că tăcerea sa trebuie interpretată în sensul că permite instanțelor respective să facă acest lucru în temeiul dreptului lor național. Aceasta este ceea ce a sugerat Curtea în Hotărârea Coreck Maritime.

140 A se vedea articolul 4 alineatul (2) din Propunerea Comisiei.

141 A se vedea printre altele Parlamentul European, Comisia pentru afaceri juridice, doc. A7-0320/2012, 15 octombrie 2012, Raport referitor la Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (reformare) [COM(2010) 748]; Consiliul, doc. 9474/11 ADD 9, 10 iunie 2011, *Note from the Belgian delegation to Working Party on Civil Law Matters*, p. 3.

149. Acestea fiind spuse, instanțele din statele membre nu dispun de o marjă de apreciere neîngrădită pentru a-și declina competența, în temeiul dreptului lor național, cu privire la aceste litigii (astfel cum ar putea implica această ultimă hotărâre, interpretată în mod izolat). După cum a explicat Droz cu mult timp în urmă și după cum majoritatea covârșitoare a instanțelor [142] și a specialiștilor doctrinei [143] care s-au aplecat asupra acestei chestiuni au confirmat ulterior, instanțele din statele membre pot face acest lucru numai în cazul în care „reflectă” sistemul instituit prin Regulamentul Bruxelles I bis. Mai precis, ele pot face acest lucru în cazurile în care, dacă ar fi existat o legătură similară cu un stat membru, instanța ar fi trebuit să își decline competența în temeiul articolelor 24 sau 25 din acest regulament [144].

150. Această cerință a „reflectivității” implică, pe de o parte, că o instanță dintr-un stat membru poate refuza să își exercite competența într-un litigiu care are legătură cu un stat terț numai în cazul în care litigiul intră în domeniul de aplicare material al uneia dintre normele de competență exclusivă prevăzute la articolul 24 [145] sau în cazul în care această instanță este sesizată în pofida unui acord de alegere a forului care îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 25 [146] (astfel încât, într-un litigiu similar „din interiorul Uniunii Europene”, articolul relevant s-ar fi aplicat). În al doilea rând, în ceea ce privește aceste acorduri, în urma Hotărârii Mahamdia, „reflectivitatea” implică faptul că un astfel de curs de acțiune nu poate fi urmat decât atunci când sunt respectate limitele impuse efectelor acestora în litigiile „din interiorul Uniunii Europene”. O instanță dintr-un stat membru nu poate aplica un astfel de acord în cazul în care litigiul este de competența exclusivă a instanțelor unui alt stat membru sau în cazul în care acordul respectiv nu respectă dispozițiile regulamentului ce protejează părțile mai vulnerabile (deținătorul poliței de asigurare, consumatorul sau angajatul) [147].

151. O astfel de cerință de „reflectivitate” este atât logică, cât și esențială. Astfel, dacă o instanță dintr-un stat membru își poate declina competența într-o situație „externă” în care, în temeiul articolelor 24 sau 25 din Regulamentul Bruxelles I bis, ar fi trebuit să procedeze în acest fel dacă situația ar fi intervenit „în interiorul Uniunii Europene”, coerența regimului Bruxelles este asigurată. Aceasta permite de asemenea, în ambele cazuri, realizarea politicilor urmărite în temeiul acestor dispoziții. În schimb, nu ar exista niciun motiv pentru ca situațiile „externe” să fie tratate într-un mod *mai favorabil* decât litigiile „din interiorul Uniunii Europene”. Dacă dreptul Uniunii nu ar reglementa competențele instanțelor naționale, normele esențiale care conferă

142 A se vedea printre altele în Regatul Unit, High Court, Queen's Bench Division (Commercial Court), *Konkola Copper Mines plc v. Coromin* [2005] 2 Lloyd's Rep., 555, High Court, Queen's Bench Division (Commercial Court), *Ferrexpo AG v. Gilson Investments* [2012] EWHC 721 (Comm), în Franța, Cour de cassation, Chambre Civile 1, 2 aprilie 2014, 13-11.192, FR:CCASS:2014:C100356. A se vedea de asemenea Nuyts, A., *Study on Residual Jurisdiction, General Report*, 2007, p. 73-80.

143 A se vedea *inter alia* Nuyts, A., „La théorie de l'effet réflexe”, în *Le droit processuel et judiciaire européen, Bruxelles*, La Charte, 2003, p. 73-89, Mills, A., *Party Autonomy in Private International Law*, p. 138, Harris, J., „Stay of proceedings and the Brussels Convention”, *ICLQ*, 2005, vol. 54, p. 933-950, Bachmeir, T,. și Freytag, M., „Discretional elements in the Brussels Ia Regulation”, *Journal of Private International Law*, 2022, vol. 18, nr. 2, p. 296-316, Kistler, A.R.E., *op. cit.*, p. 66-95, Fawcett, J.J., și Torremans, P., *op. cit.*, punctul 7.218, Usunier, L., *op. cit.*, punctul 14, De Verneuil Smith, P., Lasserson, B., și Rymkiewicz, R., „Reflections on Owusu: The Radical Decision in Ferrexpo”, *Journal of Private International Law*, 2012, vol. 8, nr. 2, p. 389-405, Dicey, A.V., Morris, J.H.C., și Collins, L.A.C., *The Conflict of Laws*, Sweet & Maxwell U.K., 2012, ediția a 15-a, punctele 12.021-12.024; a se vedea Goodwin, J., „Reflexive effect and the Brussels I Regulation”, *Law Quarterly Review*, 2013, vol. 129, p. 317-320, Takahashi, K., „Review of the Brussels I Regulation: A Comment from the Perspectives of Non-Member States (Third States)”, *Journal of Private International Law*, 2012, vol. 8, nr. 1, p. 8-11, Briggs, A., *op. cit.*, punctele 2.305-2.308, Gaudemet-Tallon, H., și Ancel, M.-E., *op. cit.*, punctul 106, și Gothot, P., și Holleaux, D., *op. cit.*, punctele 37 și 142.

144 Desigur, aceasta este o „reflectare” imperfectă a soluției care decurge din articolele 24 și 25 pentru litigiile din interiorul Uniunii Europene. În acest caz, orice altă instanță decât cele desemnate este lipsită de competență și este obligată să își decline competența.

145 Nu este suficient, de exemplu, ca un litigiu să privească un brevet al unui stat terț; el trebuie să privească în mod specific valabilitatea sau înregistrarea sa, astfel cum se prevede la articolul 24 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis.

146 În mod evident, în afară de cea privind desemnarea instanțelor unui stat membru.

147 A se vedea articolele 15, 19 și 23 și articolul 25 alineatul (4) din Regulamentul Bruxelles I bis.

competență exclusivă statelor membre sau care protejează părțile mai vulnerabile ar putea fi eludate cu ușurință de întreprinderi prin simpla includere în contractele lor a acordurilor de alegere a forului în state terțe. Astfel, aceste norme și-ar pierde în mod semnificativ eficacitatea [148].

152. În cazul în care aceste condiții sunt îndeplinite, cerința „reflectivității” nu merge până la a impune instanței unui stat membru să își decline competența în modul impus de articolul 24 sau de articolul 25 din regulament în cazurile în care acestea se aplică în mod direct, și anume în mod automat. Am explicat la punctul 110 de mai sus motivul pentru care nu aceasta poate fi situația: ar putea rezulta un risc de denegare de dreptate, cu încălcarea articolului 47 din cartă. Prin urmare, acestei instanțe trebuie să i se recunoască o anumită marjă de apreciere limitată pentru a verifica (i) dacă instanțele din statul terț în cauză au într-adevăr competență exclusivă în temeiul propriilor norme de drept internațional privat și (ii) dacă părțile respective pot beneficia de o cale de atac efectivă în statul respectiv. În caz contrar, instanța sesizată a statului membru nu ar trebui să își decline competența; ea ar trebui să facă acest lucru în situația opusă. În cazul în care chestiunea nu este clară, ea ar trebui să suspende judecarea cauzei până când părțile sesizează instanța din statul terț în cauză (și este clar că instanța respectivă va soluționa cauza) în cadrul unei proceduri care oferă garanțiile unui proces echitabil [149].

153. În cauza principală, din considerațiile care precedă rezultă că, deși articolul 24 punctul 4 din Regulamentul Bruxelles I bis nu se aplică în mod direct în ceea ce privește problema valabilității brevetului turcesc, contestat de Electrolux pe cale de excepție, această dispoziție poate avea un „efect reflex” asupra competenței instanțelor suedeze. Ceea ce înseamnă că aceste instanțe pot face uz de competențele de care dispun în temeiul dreptului lor național pentru a refuza să se pronunțe cu privire la acest aspect și pentru a suspenda judecarea cauzei până când instanțele din Turcia se pronunță cu privire la valabilitatea acestui brevet, în condițiile explicate mai sus.

154. Contrar a ceea ce sugerează guvernul francez, recunoașterea unei astfel de derogări implicite de la efectul obligatoriu al articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis nu este *contra legem* sau, altfel spus, nu „rescrie” acest regulament. Această soluție nu impune Curții să se îndepărteze de textul care, amintim, *nu conține nicio mențiune* cu privire la chestiunea examinată și, prin urmare, se pretează la o asemenea interpretare teleologică și coerentă. În orice caz, aceasta poate încuraja legiuitorul Uniunii să se ocupe de această chestiune cu ocazia revizuirii acestui instrument.

155. Recunoașterea unei astfel de marje de manevră (limitate) pentru dreptul național nu reprezintă un reviriment al Hotărârii Owusu, în pofida celor susținute de BSH și de Comisie. Amintim că Curtea a exclus în mod expres din analiza sa ipoteza unor litigii strâns legate de state terțe sau care intră sub incidența unor acorduri de alegere a forului în favoarea instanțelor din statele terțe. În consecință, ea poate recunoaște pe deplin o excepție, adaptată acestor situații, de la afirmația sa aparent fără rezerve cu privire la efectul obligatoriu al articolului 4 alineatul (1) (actual) din Regulamentul Bruxelles I bis [150]. În plus, procedând astfel, conciliază această hotărâre cu Hotărârea Coreck Maritime. De fapt, interpretarea sugerată în prezentele concluzii are

148 A se vedea în acest sens Hotărârea Mahamdia (punctul 64).

149 A se vedea Kistler, A.R.E., *op. cit.*, p. 89 și 90, Nuyts, A., „La théorie de l’effet reflexe”, punctul 6, Mills, A., *Party Autonomy in Private International Law*, p. 138 și 233, Goodwin, J., *op. cit.*, p. 317-320, Gaudemet-Tallon, H., și Ancel, M.-E., *op. cit.*, punctul 106, Bachmeir, T., și Freytag, M., *op. cit.*, p. 309, și Usunier, L., *op. cit.*, punctul 14.

150 Prin analogie, în Hotărârea din 27 iunie 1991, Overseas Union Insurance ș.a. (C-351/89, EU:C:1991:279), Curtea a stabilit, fără rezerve, un principiu care reglementează funcționarea normelor de litispendență ale regimului Bruxelles („în niciun caz a doua instanță sesizată nu se află într-o poziție mai bună decât prima instanță sesizată pentru a stabili dacă aceasta din urmă este competentă”) (punctul 23). În același timp, Curtea a reținut în mod expres ipoteza competenței exclusive a celei de a doua instanțe sesizate (a se vedea punctul 20). În cele din urmă, în Hotărârea din 3 aprilie 2014, Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, punctul 53 și următoarele), Curtea a recunoscut o excepție de la acest principiu tocmai pentru ipoteza pe care o rezervase inițial.

avantajul deloc neglijabil de a concilia *toate* deciziile referitoare la chestiunea examinată (de la cea mai veche, Hotărârea Coreck Maritime, până la cea mai recentă, Hotărârea IRnova), în condițiile în care orice altă interpretare ar impune Curții să se îndepărteze de unele dintre aceste precedente.

156. Aceste intervenient amintesc totuși că, în cazul în care instanțele din statele membre ar fi autorizate să își decline competența în scenariile în discuție, în temeiul competențelor care le sunt rezervate în temeiul dreptului lor național, acest lucru ar fi contrar, dacă nu textului, cel puțin rațiunii de a fi a Hotărârii Owusu. Într-adevăr, o astfel de soluție ar crea aceleași probleme ca și teoria *forum non conveniens*.

157. În opinia noastră, comparația nu rezistă unei examinări atente.

158. Aplicarea teoriei *forum non conveniens*, în discuție în Hotărârea Owusu, ar fi conferit instanțelor din statele membre o *largă putere de apreciere* pentru a nu exercita competența în *niciun* litigiu „extern”, pe baza caracterului adecvat al forului, ținând seama de o gamă largă de factori. O astfel de abordare flexibilă, de la caz la caz, ar fi fost total contrară spiritului regimului Bruxelles, bazat pe norme clare. Ea ar fi afectat în mod grav previzibilitatea competenței în cadrul acestui regim, ceea ce, la rândul său, ar fi adus atingere principiului securității juridice și protecției juridice a persoanelor stabilite în Uniunea Europeană (întrucât pârâtul nu ar fi putut să prevadă în mod rezonabil instanța în fața căreia ar fi putut fi acționat în justiție, iar reclamantul nu ar fi avut nicio garanție că instanța sesizată, deși desemnată de acest regim, ar fi soluționat în mod efectiv cauza). În sfârșit, aplicarea uniformă a acestui regim în statele membre ar fi fost afectată, în măsura în care această teorie nu este recunoscută decât în câteva dintre acestea [151].

159. În schimb, în speță, propunem să se recunoască o marjă de apreciere restrânsă instanțelor din statele membre de a-și declina competența în împrejurări specifice în care și în măsura în care „reflectă” soluțiile aplicabile în temeiul articolelor 24 și 25 din Regulamentul Bruxelles I bis. Astfel, motivele pentru care o instanță dintr-un stat membru poate face acest lucru (competența exclusivă a unui stat terț și acordul de alegere a forului în favoarea instanțelor acestuia din urmă) sunt limitate și precise, spre deosebire de teoria *forum non conveniens*. Prin urmare, recunoașterea unei astfel de marje de apreciere nu dă naștere tipului de incertitudine pe care l-ar fi creat aplicarea acestei teorii. Regimul Bruxelles recunoaște instanțelor o marjă de apreciere limitată atunci când aceasta servește obiectivelor sale [152]. Aceasta este și situația în speță.

160. O astfel de marjă de apreciere nu afectează previzibilitatea cu privire la competență. Un reclamant în mod rezonabil informat poate prevedea că ar trebui să introducă acțiunea în justiție (iar un pârât că ar putea fi acționat în justiție) în legătură cu obiectele prevăzute la articolul 24 în fața instanțelor din statul terț în cauză. De asemenea, nu ar putea fi tocmai surprinzător pentru acești justițiabili faptul că trebuie să se introducă o acțiune în fața instanțelor desemnate printr-un acord prealabil pe care l-au încheiat. Astfel, această soluție sporește previzibilitatea cu privire la competență, întrucât contribuie la un tratament comparabil al litigiilor similare „din interiorul Uniunii Europene” și „externe”.

[151] A se vedea Hotărârea Owusu (punctele 38-43).

[152] A se vedea articolele 30, 33 și 34 din Regulamentul Bruxelles I bis. În plus, gradul (redus) de incertitudine care decurge dintr-o marjă de apreciere atât de limitată este infinit preferabil certitudinii absolute și absurdității, care ar rezulta din soluția ce ar consta în obligarea instanțelor Uniunii Europene să se pronunțe asupra unor astfel de cauze.

161. De asemenea, aceasta sporește securitatea juridică, deoarece permite instanțelor din statele membre în special să pună în aplicare acordurile menite să asigure acest lucru. Protecția juridică a persoanelor stabilite în Uniunea Europeană este de asemenea consolidată. Se evită astfel ca pârâtul să fie nevoit să se confrunte, în fața instanțelor din statul său membru, cu proceduri care ar conduce la decizii inutile sau care ar fi inițiate în mod abuziv cu încălcarea unui asemenea acord. Protecția juridică a reclamantului este, de asemenea, asigurată, întrucât acesta va putea în continuare să introducă o acțiune în fața instanțelor din statele membre în cazul în care nu i s-ar face dreptate în fața instanțelor din statul terț în cauză.

162. În sfârșit, în ceea ce privește aplicarea uniformă a normelor Regulamentului Bruxelles I bis în statele membre, observăm că, acolo unde câteva state membre au aplicat teoria f*orum non conveniens*, este recunoscut pe scară largă în aceste state că instanțele nu ar trebui să se pronunțe cu privire la litigii al căror obiect este strâns legat de un stat terț și că convențiile de atribuire de competență care desemnează instanțe străine ar trebui în principiu să fie puse în aplicare [153]. Astfel, instanțele din *toate* statele membre au în general dreptul, în temeiul dreptului lor național, de a-și declina competența în astfel de împrejurări. Deși condițiile exacte în care fac acest lucru ar putea în principiu să varieze de la un stat membru la altul, amintim că dreptul Uniunii încadrează dreptul național într-un mod destul de semnificativ, astfel cum s-a explicat la punctele 150 și 152 de mai sus, ceea ce garantează că o astfel de soluție este aplicată de instanțele statelor membre într-un mod suficient de coerent.

V. Concluzie

163. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările adresate de Svea hovrätt (Curtea de Apel cu sediul în Stockholm, Suedia) după cum urmează:

(1) Articolul 24 punctul 4 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială

trebuie interpretat în sensul că,

atunci când instanțele unui stat membru sunt sesizate cu o acțiune în contrafacerea unui brevet înregistrat într-un alt stat membru, iar o excepție de nulitate este invocată de pretinsul autor al contrafacerii, aceste instanțe nu sunt competente să se pronunțe cu privire la valabilitate.

(2) Articolul 24 punctul 4 din Regulamentul nr. 1215/2012

trebuie interpretat în sensul că

această dispoziție nu se aplică în ceea ce privește valabilitatea unui brevet înregistrat într-un stat terț. Totuși, instanțele din statele membre, atunci când sunt competente în temeiul unei alte norme a acestui regulament, pot să nu se pronunțe cu privire la acest aspect.

[153] A se vedea Nuyts, A., *Study on residual jurisdiction*, punctele 93-96 și 103.